

ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΜ. ΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΗΤΙΧΗΝΗΣ
ΙΑΚΩΒΟΣ

Ο ΑΠΟ ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΚΟΥΤΣΙΔΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ, 1956

32/4

Ο ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ
(ΚΑΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΝ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΝ)

ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΜ. ΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Ν. ΒΙΒΛΙΟΤΗΤΗ 56006
ΠΡΩΤ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 12/9/2014
ΤΑΧΥ. ΑΡΙΘΡ.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΜΗΤΙΛΗΝΗΣ
ΙΑΚΩΒΟΣ

‘Ο άνθρωπος και η δράση του

• ΣΥΛΛΟΓΗ •
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΡΙΩΝΗ
ΔΩΡΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΟΥΡΝΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ, 1956

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ἄνταποκρίνομαι εὐχαρίστως εἰς τὴν παράκλησιν τῆς Ἐπιτροπῆς νὰ γράψω μερικὰς γραμμάς, ἐν εἴδει προλόγου, εἰς τὴν Βιογραφίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. κ. Ἰακώβου, τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ καὶ ἐκτιμῶ βαθύτατα.

Πρόκειται, ἀναντιρρήτως, περὶ ἀτόμου μὲ σπανίως συναντώμενα προσόντα καὶ ἀρετάς. Ὁ Ἅγιος Μυτιλήνης εἶναι ἄνθρωπος ἰσχυροτάτης θελήσεως, προικισμένος, παραλλήλως, καὶ μὲ πολιτικὴν καὶ διπλωματικὴν ἰδιοφυῖαν οὐχὶ τυχούσαν, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν κατώρθωσε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν πατρίδα του καὶ τὴν κοινωνίαν ἐξόχους ὑπηρεσίας, αἱ ὁποῖαι δικαιοματικῶς τὸν κατατάσσουν μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων Ἑλλήνων τοῦ γεωτέρου Ἑλληνισμοῦ.

Ἀπέραντος εἰς πλοῦτον Χριστιανικῶν ἀρετῶν εἶναι ὁ ψυχικός του κόσμος. Ἐκπλήσσει τὸν ἄνθρωπον ἡ βαθεῖα θρησκευτικότης του, ἡ χριστιανικὴ καλωσύνη του, ἡ φλογερὰ φιλοπατρία του, ἡ ἀνιδιοτέλειά του, ἡ λιτότης του.

Ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν πάσχοντα συνάνθρωπόν του, ἐγγίζει τὰ ὅρια τῆς θυσίας. Εἰς αὐτὸ τὸ ὠραῖον πάθος του, ὀφείλονται τὰ ἀνωτέρας χριστιανικῆς πνοῆς, πελώρια ἔργα φιλανθρωπίας, μὲ τὰ ὁποῖα ἐγέμισε τὴν περιοχὴν τῆς Ἐπαρχίας του, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀγάπη μὲ τὴν ὁποίαν τὸν περιβάλλει τὸ ποίμνιόν του, πλούσια δείγματα τῆς ὁποίας ἐγνώρισα κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου εἰς Μυτιλήνην, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1949, ὅτε προέβην εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐκεῖ Ὑποκαταστήματος τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Μητροπολίτης Ἰακώβος εἶναι, ἀναντιρρήτως, ἓνας μεγάλος Ἕλληνας καὶ Ἄνθρωπος. Ὡς τοιοῦτον θὰ τὸν κατατάξῃ αὖριον εἰς τὰς δέλτους τῆς ἡ Ἱστορίας. Αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ θὰ παραδειγματίζονται ἀπὸ τὸν ὑψηλὸν του πατριωτισμόν.

Οἱ μεγάλοι δημιουργοὶ καὶ τὰ μεγάλα Ἔργα ἐπισύρουν, ἀνέκαθεν, τὸν φθόνον καὶ τὴν κακίαν. Ἀπὸ τὴν λαβίδα τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ νόμου, ἦτο ἀδύνατον νὰ ξεφύγῃ ὁ Μητροπολίτης Ἰακώβος. Ἡ δημαγωγία καὶ ὁ φθόνος ἐξεστράτευσαν ἐναντίον του μὲ πάθος καὶ μανίαν.

Ἀποδοκιμάζοντες καὶ ἡμεῖς τὴν ἀνίερὸν αὐτὴν πράξιν τῶν δημαγωγῶν, ὑποβιβάζουσαν, ὅσον τίποτε ἄλλο, τὴν στάθμην τοῦ πολιτισμοῦ τῆς χώρας μας,

ἤχθημεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ν' ἀναλάβωμεν πρωτοβουλίαν ἀποκαταστάσεως τῆς τόσον διαστρεβλωθείσης ἀληθείας, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἄτομον καὶ τὸ ἔργον τοῦ σεπτοῦ λευῖτου.

Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν, εἰσηγήθημεν τὸν καταρτισμὸν Ἐπιτροπῆς, ἣτις, ἀποτελεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. κ. Ἰακώβου, τοῦ πρώην Πρωθυπουργοῦ κ. Ἐμμ. Τσουδεροῦ, τοῦ Ὑπουργοῦ Κοινωνικῆς Προνοίας κ. Χρ. Σολομωνίδη, τοῦ πρώην Ὑπουργοῦ κ. Ἀντ. Ἀθηνογένη, τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου κ. κ. Γρηγ. Παπαμιχαήλ, Λεωνίδα Ἰ. Φιλιππίδου καὶ Κωστῆ Χαριτάκη, τοῦ κ. Κωστῆ Ἰ. Ἡλιάσκου, Διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν, τοῦ κ. Ἰ. Στρατηγάκη δημοσιογράφου, τοῦ Βιομηχάνου κ. Δημ. Σουρλάγκα, τῶν κ. κ. Γεωργ. Σταμούλου καὶ Ἐμμ. Γούτου, τοῦ Βουλευτοῦ Λέσβου κ. Γ. Βιτούλια, τοῦ κ. Γεωργ. Σωτηρίου καὶ τοῦ ὑποφαινομένου, προέβη εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀνά χειρας τόμου, πραγματευομένου τὸ μέγα Ἐκκλησιαστικόν, Ἐθνικὸν καὶ Κοινωνικὸν Ἔργον τοῦ ἱστορικοῦ Ἱεράρχου. Τὸν Τόμον τοῦτον παραδίδομεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κοινόν, ὡς μνημεῖον τοῦ ἀγνοτέρου πατριωτισμοῦ καὶ τοῦ πλέον ὑψηλόφρονος ἀνθρωπισμοῦ.

Ἐκάλη, 15 Ἰουλίου 1955.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΤ. ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟΣ

Τὸν Πρόλογον τοῦτον συμπληροῦν τὰ ἀμέσως κατωτέρω δημοσιευόμενα ἔγγραφα, ἀφορῶντα κρίσεις περὶ τῆς δράσεως καὶ τῆς καθόλου προσωπικότητος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἰακώβου. Ὁ συγγραφεὺς οὐδὲν ἔχει νὰ προσθέσῃ σχετικῶς.

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 2614.

Ἀθηναγόρας ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἐντιμότητα κύριε Ἰωάννη Στρατηγάκη, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἐντιμότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ.

Ληφθὲν ἀσμένως ἀνεγνώσθη, ἰδίᾳ τε καὶ ἐν συνεδρίᾳ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τὸ ἀπὸ τῆς γ' τοῦ παρελθόντος μηνὸς Νοεμβρίου γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐντιμότητος, αἰτουμένης τὴν ἀποστολὴν διαφόρων βιογραφικῶν στοιχείων, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐν γένει δράσεως τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Μυτιλήνης, ἡμῖν δὲ λίαν ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κ. Ἰακώβου.

Προαγόμενοι εἰς ἀπάντησιν τοῦ γράμματος αὐτῆς, γνωρίζομεν αὐτῇ, ὅτι ἀνετέθη λίαν εὐχαρίστως ἡ ἐργασία αὕτη τῇ ἀρμοδίᾳ παρ' ἡμῖν ὑπηρεσία, παρ' ἧς ἐν καιρῷ θέλετε λάβει τὸ πόρισμα.

Συγχαίροντες δ' ἐγκαρδίως αὐτῇ ἐπὶ τῷ παρ' αὐτῆς ἀναληφθέντι ὡς ἄνω ἔργῳ, εὐχόμεθα ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχοῦς αὐτοῦ διεκπεραιώσεως καὶ ὅπως ἐν ὑγείᾳ ὑπαντήσῃ καὶ ἐορτάσῃ αὕτη τὰς ἐγγιζούσας ἐορτάς τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως καὶ τοῦ Νέου Ἔτους.

(,αἰνε' Δεκεμβρίου κα')

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

Ἐν Ἀλεξανδρουπόλει, τῇ 15ῃ Νοεμβρίου 1955.

Ἀγαπητὲ κ. Ἰ. Στρατηγάκη,

Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐπικειμένην συγγραφὴν καὶ ἔκδοσιν τῆς Βιογραφίας τοῦ διακεκριμένου Ἱεράρχου καὶ λίαν μοι ἀγαπητοῦ καὶ σεπτοῦ Ἀγίου Μυτιλήνης κ. κ. Ἰακώβου, ἀποστέλλω Ὑμῖν ἐγκλείστως ὧδε τὸν εἰς τὸ ἐκδοθὲν βιβλίον μου «Ἐκκλησιαστικοὶ Ἀντίλαλοι», καταχωρηθέντα λόγον μου, ἐκφωνηθέντα πέρυσι τὴν 23ην Ὀκτωβρίου, ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ Ἑορτῇ Αὐτοῦ, κατὰ τὴν εἰς Μυτιλήνην μετάβασίν μου.

Φρονῶ, ὅτι παρέλκει πᾶσα ἄλλη διαπίστωσις ὑπὲρ τοῦ διακεκριμένου τούτου καὶ ἀξίου πάσης ἐξάρσεως ὑπερόχου Ἱεράρχου, ἀναλώσαντος τὴν ζωὴν Αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς σεπτῆς ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Εὐχέτης πρὸς Θεὸν διάπυρος
† Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

Τὸ κείμενον τῆς προσφωνήσεως:

Σεβασμιώτατε! Ἡ σεπτὴ ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία, ἔχουσα συνυφασμένην ἀρρήκτως τὴν ζωὴν Αὐτῆς μετὰ τὴν ζωὴν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἔθνους, χαίρει ὑπερβαλλόντως, ὅταν βλέπη τοὺς Ταγοὺς καὶ Κυβερνήτας καὶ Ποιμενάρχας Αὐτῆς νὰ βαδίζωσι τὴν λεωφόρον τῆς ἐπιτελέσεως τῶν ὑψηλῶν πεπρωμένων καὶ νὰ συντελήται πᾶν ὅ,τι ἐπιβάλλεται διὰ τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον Αὐτῆς, ὅπερ εἶναι ὁ ἐν πνεύματι Χριστοῦ καταρτισμὸς καὶ ἐθνικὸς φρονηματισμὸς τῶν χριστιανῶν καὶ εἴ τι ἄλλο.

Εἰς τὴν δημιουργηθεῖσαν σήμερον κατάρρευσιν τῶν γενικῶν ἀξιῶν, ἣτις χαρακτηρίζει τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῆς Πατρίδος μας καὶ ὅλον τὸν κόσμον, ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης ἐδικαίωσε πλήρως τὸν βαθὺν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην, μετὰ τὴν ὁποῖαν περιβάλλει Αὐτὴν σύμπασα ἡ Θεόσωστος Αὐτῆς Ἐπαρχία καὶ εἰς τὴν χορείαν τοῦ ἐθνικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ Πανθέου ἀναμφισβητήτως κατέχει Αὕτη μετὰ τῶν ὀλίγων ἱεραρχῶν τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγαλειτέραν καὶ λαμπροτέραν ἀναλογίαν ἡρωϊκῶν ἐκπροσώπων.

Σεβασμιώτατε! Πέποιθα ὅτι δὲν θὰ προσκρούσω εἰς τὴν ἐγνωσμένην μετριοφροσύνην τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, ἐὰν τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπαναλάβω μίαν ἀλήθειαν, ἣτις διαρκῶς ἀπηχεῖ εἰς τὰ στόματα τοῦ εὐσεβοῦς Αὐτῆς Ποιμνίου, ὅτι κατὰ τὴν κρισιμωτέραν καμπὴν τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, ἐπρωτοστάτησεν Αὕτη ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ πρωτοστατεῖ ἔτι μετὰ ἐγκαρτέρησιν, μετὰ αὐταπάρησιν καὶ εὐψυχίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ὑπὲρ τοῦ σκληρῶς δοκιμασθέντος Ποιμνίου Αὐτῆς.

Σεβασμιώτατε! Ἡ ἀθρόα συρροὴ τῶν πνευματικῶν τέκνων Αὐτῆς, προσελθόντων, ἀγαλλομένῳ ποδί, ἵνα ἀσπασθῶσι τὴν δεξιὰν καὶ ἐπικαλεσθῶσι τὰς ἀγίας εὐχὰς καὶ εὐλογίας Αὐτῆς, ἡ ἀπροσποίητος χαρὰ Κλήρου καὶ λαοῦ, ἡ ἐζωγραφισμένη εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ἡ ταχύπτερος φήμη, ἣτις, ἐξελθοῦσα τῶν ὀρίων τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Αὐτῆς, διέδραμεν ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον, ἵνα διασαλπίσῃ καὶ διαλαλήσῃ καὶ ἀναγγεῖλῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνι-

κὴν Αὐτῆς δρᾶσιν, τὸ πλῆθος τῶν κοινωφελῶν ἔργων, ἅτινα συνετελέσθησαν ὑπὸ τὴν ἀνύστακτον καὶ πεφωτισμένην πρωτοβουλίαν καὶ καθοδήγησιν Αὐτῆς, πρὸς δόξαν καὶ ἔπαινον τῆς Ἐκκλησίας, ταῦτα πάντα ἐπιμαρτυροῦσι καὶ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας οὐδέποτε ἐξέλιπον οἱ ἀριστεῖς καὶ εὐτολμοὶ μαχηταὶ καὶ διαπρεπεῖς ἱεράρχαι, οἱ ἀναλώσαντες τὴν ζωὴν αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου των. «Ἄλλὰ καὶ ἐὰν πάντα ταῦτα σιγήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράζονται» (Λουκᾶ 19 40).

Σεβασμιώτατε καὶ λίαν μοι ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ! Θέλω νὰ πιστεύσῃ ἡ Ὑμετέρα Σεβασμιότης, ὅτι ἡ σημερινὴ ἡμέρα θὰ εἶναι δι' ἐμὲ μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας καὶ γλυκυτέρας περιόδους τῆς ζωῆς μου. Ἡ σημερινή, λέγω, εὐφρόσυνος ἡμέρα, καθ' ἣν ἐπραγματοποιήθη ὁ διακαῆς πόθος μου νὰ ἐπισκεφθῶ Αὐτήν, ὁμολογῶ ὅτι ἀνεκαίνισεν ὀλόκληρον τὸν ψυχικόν μου κόσμον καὶ προῦκάλεσεν ἐν ἐμοὶ αἴσθημα ἀπολύτου ἱκανοποιήσεως, ἀλλ' ἐν ταύτῳ καὶ αἴσθημα ἐθνικῆς ἐγκαυχήσεως.

Καὶ ἤδη ἐπιτραπήτω μοι, Σεβασμιώτατε, ν' ἀπευθύνω πρὸς τὴν Ὑμετέραν πεπνυμένην Σεβασμιότητα ἐπὶ τῇ σήμερον ἀγομένη σεπτῇ ὀνομαστικῇ Αὐτῆς Ἑορτῇ τὰς θερμοτάτας ἀδελφικὰς εὐχὰς μου καὶ προσρήσεις. Ὁ θεῖος Δομήτωρ πληθύνει τὰ σεβάσματα καὶ πολύτιμα Αὐτῆς ἔτη. Χαρίζοιτο δὲ Αὐτῇ μακράν, ἔνδοξον καὶ ἀδιάσειστον ποιμαντορίαν πρὸς δόξαν τοῦ Ἀγίου Αὐτοῦ ὀνόματος καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ τε ἐμπεπιστευμένου Αὐτῇ εὐσεβοῦς ποιμνίου καὶ τῆς καθόλου Ἀγιωτάτης καὶ σεπτῆς ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ

Μὲ ὅλως ἰδιαιτέραν χαρὰν ἐπληροφόρηθην, ὅτι συνεστήθη ἐν Ἀθήναις μεγάλη Ἐπιτροπή, ἣτις μοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ συμπεριλάβῃ καὶ ἐμὲ μετὰ τῶν μελῶν της, μὲ κύριον σκοπὸν νὰ προβῇ εἰς τὴν συγγραφὴν καὶ τὴν ἔκδοσιν τῆς βιογραφίας τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, τοῦ ἀπὸ Δυρραχίου, ἐνὸς ἐκ τῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀναλώσαντος, ὡς γνωστόν, ὀλόκληρον τὴν ζωὴν του ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Εἶχον τὴν εὐτυχίαν νὰ τεθῶ ὑπὸ τὴν πατρικὴν προστασίαν αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν μαθητικῶν μου χρόνων, καὶ νὰ συνεχίσω εἴτα τὰς σπουδὰς μου εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, χάρις εἰς τὴν στοργικὴν αὐτοῦ μέριμναν, ὡς ὑπότροφος τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰγνατίου Λειμῶνος, καὶ διὰ τοῦτο ἐθεώρησα χρέος μου νὰ χαράξω τὰς ὀλίγας πενιχρὰς γραμμάς μου, διὰ νὰ ἐξάρω τὴν προσωπικότητα καὶ τὸ ἔργον τοῦ σεβασμίου Ἱεράρχου.

Ἐὰν ρίψῃ κανεὶς ἐν βλέμμα, διὰ μέσου τῶν 48 ἐτῶν τῆς εὐκλεοῦς ἀρχιερατείας του, θὰ διαπιστώσῃ ἀκόπως, ὅτι ὀλόκληρος ἡ ἀρχιερατικὴ του ζωὴ ὑπῆρξε μία λαμπὰς, ἡ ὁποία κατηναλώθη εἰς τὸν βωμὸν τῆς ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀγάπης. Πανταχοῦ ὅπου ἡ Ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία ἔταξεν αὐτὸν ὡς ποιμένα ψυχῶν, ἐκήρυξεν οὗτος δι' ἔργων τὸ γνήσιον πνεῦμα τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, ὡς ὁ συνώνυμός του Ἀπόστολος, ὁ ὁποῖος, εἰς στιγμὰς ὑπερτάτης ἐξάρσεως, διετύπωσε τὸν ἐκπάγλου ἠθικῆς ὠραιότητος ὀρισμὸν διὰ τὴν Θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ μὲ τὰς ὑπερόχους λέξεις: «Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν· ἐπισκέπτεσθαι ὄρφανούς καὶ

χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου» (Ἰακώβ. 1, 27). Πανταχοῦ ἐνεφύσησε, μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν του, τὴν δι' ἔργων ἐκδηλουμένην ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἔθηκε τὰ θεμέλια μιᾶς νέας ζωῆς καὶ δράσεως, διὰ τὴν σύγχρονον Ἐκκλησίαν, δράσεως, ἡ ὁποία μᾶς ὑπενθυμίζει τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῆς Ἐκκλησίας, ὅτε οἱ ἔξοχοι Πατέρες καὶ Ἱεράρχαι ἐπεβλήθησαν οὐ μόνον διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ μεγαουργοῦ δράσεως.

Εἰς τὴν Σμύρνην, ὅτε, παρὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας, περιεβλήθη τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα, ἵνα βοηθήσῃ τὸν διὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ βίου διακριθέντα γέροντα Ποιμενάρχην ἀείμνηστον Βασίλειον, ἀφήκε τὰς πρώτας λάμπεις τοῦ δημιουργικοῦ του πνεύματος.

Εἰς τὸ ἡρωϊκὸν Δυρράχιον διήνυσε, κατόπιν, τὸ στάδιον τῶν μεγαλειτέρων ἀγώνων ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Ἐκεῖ, εἰς τὰ μαρτυρικὰ μέρη τῆς Βορείου Ἑλληνικῆς Ἠπείρου, μὲ καρδίαν πάλλουσαν ἐξ ἐθνικῶν αἰσθημάτων, ἀψηφῶν τοὺς κινδύνους, ἐπεσκέπτετο, ὡς ἀληθῆς Ἐθναπόστολος, ὅλα τὰ χωρία τῆς Ἐπαρχίας του, καὶ αὐτὰ τὰ πλέον ἀπομεμακρυσμένα, διὰ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν Χριστιανῶν του τὴν πίστιν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ἐκεῖ, εὐρεθεὶς ἐν μέσῳ ἀντιξόνων περιστάσεων, συνεπείᾳ τῆς διαρκοῦς ἀλλαγῆς τῶν ἀντιθέτων πολιτικῶν καθεστώτων, διήλθε τὰς πλέον τραγικὰς ἡμέρας καὶ ἀντιμετώπισε μὲ ἀπαράμιλλον ἡρωϊσμὸν τοὺς μεγαλιτέρους κινδύνους, ἐν παντὶ διωκόμενος καὶ ταλαιπωρούμενος, χωρὶς ποτὲ νὰ καμφθῆ καὶ χωρὶς νὰ ἀφήσῃ ἀπροστάτευτον τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς Μητροπόλεώς του. Πάντοτε, ὡς γενναῖος στρατιώτης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, ἠγωνίσθη ἐπὶ τῶν ἱερῶν ἐπάλξεων, διὰ νὰ προασπίσῃ τὰ ἐθνικὰ δίκαια ἐπὶ τῆς Βορείου Ἑλληνικῆς Ἠπείρου καὶ νὰ κρατήσῃ ὑψηλὰ τὸ κῦρος τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Δὲν θὰ ἦτο ὑπερβολή, ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα τῶν ἡρωϊκῶν ἀγώνων του ὑπῆρξεν ὁ «χωρὶς αἵματος μάρτυς καὶ ὁ χωρὶς πληγῶν στεφανίτης», διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος.

Τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον παρουσίασε βραδύτερον εἰς τὴν Μυτιλήνην, ὅπου ἡ Θεῖα Πρόνοια ἔταξεν αὐτὸν πνευματικὸν Ποιμένα, ὑπερέβη τὰς προσδοκίας πάντων. Ὑπῆρξεν ἀνώτερον τῶν συνήθων ἀνθρωπίνων δυνάμεων. Τὴν Μητροπολιν Μυτιλήνης παρέλαβε σχεδὸν νεκράν, λόγῳ τῆς μακροχρονίου ἀσθενείας τοῦ προκατόχου του, καὶ ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος τὴν κατέστησε ζῶσαν, ἰσχυρὰν καὶ ἀκμαίαν, ὥστε νὰ δύναται νὰ σκορπίζη παντοῦ τὴν ζωογόνον πνοήν της, καὶ νὰ κινή τὰ φιλόανθρωπα αἰσθήματα τῶν πλουσίων, εἰς ἐκτέλεσιν τῶν μεγάλων καὶ θαυμαστῶν ἔργων τῆς ὀργανωμένης φιλανθρωπίας, ἅτινα δικαίως ἀπέσπασαν τὸν Πανελλήνιον θαυμασμόν.

Πρῶτον καὶ κύριον μέλημά του ὑπῆρξεν ἡ ἀνάπτυξις τῆς Θρησκευτικῆς καὶ τῆς καθόλου πνευματικῆς δράσεως ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ του. Ἰδρυσε νέους Ναοὺς, ἐθέσπισε μεγαλοπρεπεῖς τελετάς, διὰ νὰ τιμήσῃ τοὺς μεγάλους Ἁγίους τῆς Λέσβου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων Χριστιανικῶν χρόνων μέχρι τῶν νεωτέρων, ὡς ἦσαν Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, Γρηγόριος ὁ Ἐπίσκοπος Ἄσσου, Γεώργιος ὁ Ἐπίσκοπος Μυτιλήνης, Θεόδωρος ὁ νεομάρτυς, καὶ οἱ λοιποὶ τῆς Λέσβου νεομάρτυρες, ἀπένειμε τὴν προσήκουσαν τιμὴν εἰς τοὺς ἀλήστου μνήμης ἐθνομάρτυρας Ἱεράρχας τῶν ἐγγύς τῆς Λέσβου δύο μαρτυρικῶν πόλεων Κυδωνιῶν καὶ Μοσχονησιῶν Γρηγόριον καὶ Ἀμβρόσιον διὰ τῆς κατα-

σκευῆς ἀναμνηστικῶν προτομῶν, ὠργάνωσε τὰ «Βερναρδάκεια», πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου σοφοῦ τῆς Λέσβου ἀειμνήστου Δημ. Βερναρδάκη, μεγάλως ἐξυπηρετήσαντος τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, ἵδρυσε τὴν θρησκευτικὴν ἀδελφότητα ἢ «Εὐσέβεια», εἰς ἀναβίωσιν τῆς ἐν Σμύρνῃ ἀκμασάσης ὁμωνύμου τοιαύτης ὡς καὶ ἄλλους θρησκευτικούς συλλόγους, μετεκάλεσεν ἐξ Ἀθηνῶν διαπρεπεῖς θεολόγους καὶ Ἱεροκῆρυκας, προέβη εἰς τὴν ἔκδοσιν τριῶν Ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν, τοῦ «Ποιμένος», τῆς «Ἀγίας Σιών» καὶ τῆς «Φωνῆς Κυρίου», συνεκάλεσε, κατ' ἐπανάληψιν, τοὺς ἱερεῖς του εἰς φροντιστηριακὰς συνάξεις καὶ εἰς ἱερατικὰ συνέδρια, συνέστησε τὰς ἐνοριακὰς ἐστίας, ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὴν ἐπὶ νέων βάσεων ὠργάνωσιν τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων καὶ τοῦ Προσκοπισμοῦ, συνέστησε νυκτερινὰς Σχολὰς, ἵδρυσε Λύκεια καὶ Σχολεῖα ξένων γλωσσῶν, ἀνήγειρε Μουσεῖα, διδασκτήρια καὶ αἰθούσας διαλέξεων, ἐφρόντισε διὰ τὴν ἀνασκαφὴν καὶ μελέτην τῶν παλαιοχριστιανικῶν μνημείων τῆς Νήσου, καὶ ἔπραξε πᾶν τὸ δυνατόν, διὰ τὴν ἐν γένει πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τοῦ τόπου.

Καὶ δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς αὐτὰ ὁ ὑπέροχος Ἱεράρχης. Ἐστράφη, παραλλήλως, καὶ λίαν ἐπιδεξίως, καὶ εἰς τὸ ἄλλο κεφάλαιον τοῦ ποιμαντορικοῦ ἔργου του, ὡς εἶναι ἡ ὠργάνωσις τῆς φιλανθρωπίας, προκαλέσας τὴν κατάπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν ὄλων. Εἰς τὴν Μυτιλήνην ἵδρυσε τὸ ὀνομαστὸν Βοστάνειον Ἱερὸν Νοσοκομεῖον, μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ, ὡς εἶναι ὁ Οἶκος τῶν Ἀδελφῶν καὶ τὸ τμήμα τῶν Λοιμωδῶν Νόσων, ἀνήγειρεν, ὡσαύτως, εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν τὸ Γηροκομεῖον, τὸ Κατσακούλειον Βρεφοτροφεῖον, τὸ περίλαμπρον κτίριον τοῦ Ἐθνικοῦ Παιδικοῦ Σταθμοῦ, τὰς συγχρονισμένας φυλακὰς τοῦ Ἀνδρέου Κατσακούλη, τὸ κτίριον τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α., ἐπεσκεύασε καὶ διερρύθμισε τὸ κτίριον, ἔνθα στεγάζονται τὰ Λαϊκὰ Ἱατρεῖα, συνέβαλε μεγάλως εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν ἐργαστηρίων τοῦ Ἐθνικοῦ Ὁρφανοτροφείου Ἀρρένων, καί, τέλος, ἵδρυσε τὸ Γενικὸν Φιλόπτωχον Ταμεῖον, τὸ ὁποῖον, ἐνεργείαις αὐτοῦ, ἀπέκτησε σημαντικὴν ἀκίνητον περιουσίαν.

Εἰς τὴν Ἀγιάσον ἀνήγειρε τὸ θαυμάσιον Σανατόριον «Ἡ Ὑγεία», συνέστησε τὰ Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα, τὸ Νοσοκομεῖον καὶ τὸ Γηροκομεῖον Χατζησπύρου, καὶ κατέστησε, διὰ Β. Δ)τος, τὸν αὐτόθι ἱερὸν Ναὸν τῆς Θεομήτορος, εἰς περίσεμνον Παλλεσβιακὸν προσκύνημα, ὠργανώσας αὐτὸ ἄριστα.

Εἰς τὸ Πλωμάριον, δευτέραν πόλιν τῆς Λέσβου, ἵδρυσεν ἄλλα Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα, τὸ Νοσοκομεῖον καὶ τὸν Παιδικὸν Σταθμόν, καὶ εἰς τὴν Ἀχλαδερήν, ὠργάνωσεν ἐπὶ νέων συγχρόνων βάσεων, τὸ ἐκεῖ ἀγρόκτημα τοῦ Σημαντηρίου Κληροδοτήματος καὶ ἵδρυσεν ἐν αὐτῷ Γεωργικὴν Σχολήν, διὰ τὴν πρακτικὴν μόρφωσιν τῶν ἀγροτοπαίδων τῆς Λέσβου.

Καὶ συνεχίζει, μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου, καὶ μὲ ἀντοχὴν ἀξιοθαύμαστον, ὁ ἀκαταπόνητος Ἱεράρχης, τὸ μεγαλουργὸν ἔργον του, παρ' ὅλον τὸ βάρος τῶν ἐτῶν ποῦ τὸν βαρύνει, καὶ παρὰ τὴν πικρίαν, ποῦ ἐδοκίμασε καὶ δοκιμάζει, ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπετέλουν τὴν βακτηρίαν εἰς τὸ γῆρας του.

Ὁ Κύριος, ἃς τὸν ἐνισχύη, παρέχων εἰς αὐτὸν ὑγείαν, δύναμιν καὶ ὑπομονὴν εἰς ἔτη πολλά, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ποιμνίου του, καὶ πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Ἐν Σιατίστῃ, τῇ 15ῃ Μαΐου 1955

† Ο ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΤΙΣΤΗΣ ΙΑΚΩΒΟΣ

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ κ. ΔΗΜ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

Όταν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἐξέδραμεν εἰς Μυτιλήνην, κατὰ Μάϊον τοῦ 1936, τότε διὰ πρώτην φοράν ἐγνώρισα ἐκ τοῦ συν-εγγυς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μυτιλήνης κύριον Ἰάκωβον, περὶ οὗ εἶχε προτρέξει ἡ φήμη διὰ τὴν ἐν Δυρραχίῳ καὶ εἶτα ἐν Μυτιλήνῃ δράσιν του. Τόσον ἐγώ, ὅσον καὶ οἱ πανεπιστημιακοί μου συνάδελφοι, μὲ θαυμασμὸν ἠτενίσαμεν τὴν πολυποίκιλον ἐθνικὴν, θρησκευτικὴν καὶ φιλανθρωπικὴν του δράσιν, καὶ εἶδαμεν τὰ ὑποδειγματικῶς λειτουργοῦντα καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς αὐτὸν ὀφειλόμενα φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα, ἥτοι τὸ Βοστάνειον νοσοκομεῖον, τὸ Σανατόριον τῆς Ἀγιάσου, τὸ Γηροκομεῖον, τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, τοὺς Παιδικοὺς σταθμούς, τὰ συσσίτια, καὶ τόσα ἄλλα. Ἀλλὰ καὶ βραδύτερον, κατὰ τὰ δεινὰ ἔτη τοῦ πολέμου καὶ τῆς κατοχῆς, νυχθημερὸν εἰργάζετο διὰ τὴν ἀνακούφισιν τοῦ ποιμνίου του. Ἡ θαυμαστὴ καὶ πολυμερὴς δράσις τοῦ Ἱεράρχου ἦτο ἐπόμενον νὰ προκαλέσῃ ἀντίδρασιν, εἴτε ἐκ παρεξηγήσεως εἴτε καὶ ἐκ κακοβουλίας. Ἄς παρηγορῇ ὅμως τὸν Σεβασμιώτατον ἡ σκέψις, ὅτι αὐταὶ αἱ κορυφαὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, ὡς ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, καὶ τόσοι ἄλλοι, δὲν διέφυγον τὰς συνεπείας τῆς ἀντιδράσεως.

Ἐν τέλει, ἀποβλέπων εἰς τὴν ἀξιοθαύμαστον φιλανθρωπικὴν δράσιν τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἐπαναλαμβάνω ὅ,τι καὶ ἄλλοτε εἶπα περὶ αὐτοῦ, ὅτι δηλαδὴ περὶ αὐτοῦ δύναται νὰ λεχθῆ κατὶ ἀνάλογον μὲ ὅ,τι ἄλλοτε ἐλέχθη περὶ τοῦ Μητροπολίτου Μόσχας Πλάτωνος, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης, ὅτε, ἐρωτηθεὶς ὁ ἐκ Μόσχας ἐπανελθὼν αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Ἰωσήφ τί εὗρεν εἰς τὴν Μόσχαν ἄξιον μεγαλυτέρου θαυμασμοῦ, ἀπήντησε: τὸν Μητροπολίτην Μόσχας Πλάτωνα.

Καθηγητὴς Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ κ. ΑΜΙΛΚΑΣ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ

Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ μόχθου τῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀληθινῶν κοινωνικῶν ἐργατῶν ἀποτελεῖ στοιχειώδη ὑποχρέωσιν οὐ μόνον τῶν ἐπισήμως διαχειριζομένων τὰ κοινά, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπὶ μέρος ἀτόμων, εἴτε ταῦτα εὐεργετοῦνται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐκ τῆς δράσεως ἐκείνων, εἴτε καὶ ἀπλῶς μακρόθεν παρακολουθοῦν τὴν κοινωνικὴν ζωὴν.

Ἡ τυχὸν παράλειψις τῆς τοιαύτης ἀναγνώρισεως δὲν ἀποστερεῖ μόνον τοὺς ἐργαζομένους τῆς ὀφειλομένης τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι πραγματικῶς οὐδαμῶς πρὸς αὐτὴν ἀποβλέπουσιν, ἀλλὰ καὶ ἀποθαρρύνει ψυχικῶς καὶ ἀπογοητεύει αὐτοὺς καὶ τοὺς πληροὶ πικρίας διὰ τὴν παρατηρουμένην ἀγνωμοσύνην καὶ ἀδιαφορίαν διὰ τὸ ἔργον των καὶ τὴν τούναντίον ἀνάδειξιν τῶν ἀναξίων ἐπιτηδείων τῆς ζωῆς.

Διὰ τοῦτο, ἀνεξαρτήτως προσωπικῶν φιλικῶν αἰσθημάτων, ἡ πληροφορία τιμητικῆς ἐκδόσεως τῆς βιογραφίας τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου μὲ παρακινεῖ νὰ ἐξάρω ἰδιαιτέρως τὴν καταπληκτικὴν κοινωνικὴν δράσιν τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου, διὰ τῆς ὁποίας ἐπροίκισε τὴν ἐπαρχίαν του μὲ ἔργα κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, ἔχοντα ἀξίαν μένουσαν διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Μετὰ κόπον πολὺν καὶ πολλὴν κατῆχσιν ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἔδρας, τώρα μόλις ἀρχίζει νὰ γίνεταί ἀντιληπτὴ παρὰ τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας ἡ μεγάλη κοινωνικὴ ἀποστολὴ της.

Διὰ τοῦτο ἢ ἄνευ τοιούτων παρακινήσεων ἐμφάνισις παλαιότερων ἀνωτέρων κληρικῶν, ἐξ ἰδίας ἐμπνεύσεως καὶ πρωτοβουλίας ἀναπτυσσόντων ἀσυνήθη ὅλως κοινωνικὴν δράσιν, ὡς ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης, ἀποτελεῖ δεῖγμα ἐξαιρετικῶς ὑπευθύνου ἀντιλήψεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀποστολῆς, ἣτις τιμᾶ ἐξαιρετικῶς τοὺς πρωτεργάτας της καὶ τὴν Ἐκκλησίαν.

Καὶ ὁ ἀπλοῦς ἐπισκέπτης — ὡς ἐγὼ — τῆς Μυτιλήνης, δὲν θὰ δυσκολευθῆ νὰ ἀντιληφθῆ, ὅτι τὸ χέρι τοῦ Μητροπολίτου κινεῖται εἰς ὀλόκληρον τὸ μοναδικὸν δίκτυον ἔργων κοινωνικῆς προνοίας, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ Λαὸς τῆς Μυτιλήνης πρέπει νὰ εἶναι εὐτυχῆς καὶ ὑπερήφανος.

Ὡς γνωστὸν, πολὺ ὀλίγαι ἐπαρχίαι ἔχουν τοιαῦτα κεφάλαια, στοιχειώδη δ' ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν ἢ διὰ παντὸς τρόπου ἐνίσχυσίς των διὰ τὸ ἀγαθὸν τῆς κοινωνίας.

Ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης Ἰάκωβος, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ ἄλλους σπουδαίους τίτλους ἐθνικῆς δράσεως, ἰδίᾳ ἐν Σμύρνῃ καὶ Δυρραχίῳ, γηράσκει ἀγωνιζόμενος διὰ τὸ κοινωνικὸν ἔργον του καὶ τοῦ εὐχομαι μακροζωΐαν πρὸς συμπλήρωσίν του.

Ἄς εἶναι δὲ βέβαιος, ὅτι ἡ ἐργασία του, πλὴν τῆς ἰδικῆς μας ἐκτιμήσεως καὶ ἀναγνωρίσεως, θὰ κριθῆ ὡς ἐν πᾶσι καὶ ἐν τούτῳ καὶ μετὰ τὴν εἰς βαθὺ γῆρας ἀπομάκρυνσίν του ἐκ τῶν ἐγκοσμίων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀψευδοῦς κρίσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅστις βεβαιοῖ, ὅτι «ἐκάστος δὲ βλέπετω πῶς ἐποικοδομεῖ· θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον τὸ ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει· εἴ τις τὸ ἔργον μενεῖ ὁ ἐπικοδόμησε, μισθὸν λήψεται» (Α' Κορινθ. γ' 11-15).

Καθηγητῆς ΑΜΙΛΚΑΣ Σ. ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ κ. ΛΕΩΝ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Τὸν διαπρεπέστατον Ἱεράρχην Σεβασμ. Μητροπολίτην Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβον, τὸν ἀπὸ Δυρραχίου, ἔχω τὴν εὐτυχίαν νὰ γνωρίζω προσωπικῶς καὶ νὰ παρακολουθῶ ἀπὸ τῆς παρὰ τῷ Ἐθνομάρτυρι ἀειμνήστῳ Μητροπολίτῃ Σμύρνης Χρυσοστόμῳ ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς ὑπηρεσίας μου, ἥτοι ἀπὸ ἐτῶν τριάκοντα καὶ ὀκτώ.

Περιεβάλετο ἤδη τότε τὴν αἴγλην τῆς δράσεως αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου Δυρραχίου. Ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐτιμήθη διὰ τῆς πατρικῆς του ἀγάπης καὶ φιλίας, ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1930 ὡς Διευθυντῆς τῆς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Παιδείας Διευθύνσεως Ἐκπαιδευτικῶν Ἐπιχειρημάτων, ὅτε ἤρχισε καὶ ἡ συνεργασία ἡμῶν ἐπὶ φλεγόντων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Τὸ 1932, μεταβὰς διὰ πρώτην φορὰν εἰς Μυτιλήνην, διὰ τὴν παράκαμψιν ἐπιτοπίως δυσχερειῶν τινῶν πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ τότε ψηφισθέντος νέου ἐνοριακοῦ Νόμου, καὶ κατὰ τὰς ἐφεξῆς κατ' ἔτος ἐπισκέψεις μου κατὰ τὰς ἐπισήμους τελετὰς εἰς μνήμην τοῦ Πολιούχου καὶ διὰ τὰς

έορτάς τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Νήσου, ἔσχον εὐκαιρίας στενωτέρας προσωπικῆς ἐπικοινωνίας καὶ συνεργασίας μετὰ τοῦ ὑπερόχου Ποιμενάρχου, καὶ ἀμέσου γνώσεως τῆς ἀξιοθαυμάστου καταπληκτικῆς δράσεως Αὐτοῦ, ὥστε τὰ ἐνταῦθα περὶ Αὐτοῦ σημειούμενα δὲν προέρχονται ἐκ πληροφοριῶν ἢ συναισθηματικῶν ὑπερβολῶν, ἀλλ' ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ ἀντικειμενικῆς ἀξιολογήσεως τῆς πραγματικότητος.

Εἰς τὰ στενὰ ὄρια ἐνὸς σημειώματος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξαρθῆ ἢ καὶ ἀπλῶς περιγραφῆ προσηκόντως μία φωτεινὴ παμμερῆς δράσις, καλύπτουσα τὸ σύνολον τῶν πραγματοποιηθέντων ἰδανικῶν, ὅσα μία Μητρόπολις, τὸ Χριστιανικὸν πλήρωμα αὐτῆς, θὰ εἶχε νὰ ὄνειρευθῆ καὶ νὰ προσδοκᾷ παρὰ τοῦ Ἱεράρχου τῆς. Ἄνευ ἵχνους ὑπερβολῆς δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι πᾶν ὅ,τι ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡ Λέσβος ὄλη εἰς πολιτισμὸν, εἰς κοινωνικὴν εὐποιίαν, εἰς πνευματικὴν ἔξαρσιν, εἰς θρησκευτικὴν, ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἔθνικὴν ζωὴν, φέρουσιν ἀνεξίτηλον τὴν σφραγίδα τῆς Προσωπικότητος τοῦ Μητροπολίτου τούτου, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀπὸ Θεοῦ εὐλογία καὶ εὐτυχία καὶ δόξα τῆς Μεγαλονήσου ταύτης τοῦ Αἰγαίου, καὶ τὸν ὁποῖον ἡ ἀδέκαστος Ἱστορία ἔχει ἤδη συγκαταριθμήσει εἰς τὰς μεγάλας Μορφὰς τῆς συγχρόνου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Καὶ ἵνα μὴ ὑπάρχη μηδὲ ἡ παραμικρὰ ἀμφιβολία ἢ ἐπιφύλαξις περὶ τῆς εἰς τὸν Ἱεράρχην τούτον ἰδιαζούσης καὶ ἀνηκούσης ιδιότητος τοῦ Μεγάλου, ἐν ὄλῳ τῷ κυριολογικῷ πληρώματι τῆς λέξεως ταύτης, ἦλθε καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ μεγαλείου Του, ἡ σφραγὶς ὄλων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ ἔργων: ὁ ἀποτολμηθεὶς ψόγος. Ὅντως δέ, τὴν εἰς πάντας τοὺς τομεῖς ἐπιτυχίαν καὶ ἀκτινοβολίαν τοῦ ἔργου του, περὶ ὧν καὶ οἱ λίθοι κεκράζονται, προσεπεμαρτύρησεν ὁ κατ' αὐτοῦ κινηθεὶς ψόγος, ὅστις εἶναι ὁ κλῆρος καὶ τὸ γνῶρισμα τῶν ἀληθῶς μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀληθῶς μεγάλων ἔργων. Μόνον οἱ μικροὶ καὶ τὰ μικρὰ δὲν ψέγονται. Μέγα δὲν δύναται νὰ εἶναι καὶ νὰ μένη ἔργον ἀνεπιψόγητον· τούναντίον ὁ ψόγος ἀποτελεῖ τὴν ἀπαραίτητον σφραγίδα τοῦ μεγαλείου του, ἀλλ' ἅμα, αὐτοτιμωρούμενος οἶονεῖ, καὶ τὸ σκιερὸν πλαίσιον, τὸ ἀναδεικνύον ἔτι φωτεινότερον τὸ μεγαλεῖον καὶ τῆς Προσωπικότητος καὶ τῆς δράσεως τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου. Τί μένει ἀπὸ τὸν ψόγον, μᾶς τὸ λέγουν οἱ Ἰνδοὶ εἰς μίαν ὠραιοτάτην χαρακτηριστικὴν παροιμίαν των: «Ἐπὶ τῆς λείας καὶ στιλπνῆς ἐπιφανείας τοῦ λωτοῦ, οὐδὲ ὕδατος σταγῶν δύναται νὰ συγκρατηθῆ».

Ὡς ἄνθρωπος ὁ Μητροπολίτης διακρίνεται διὰ τὴν ἐξαίρετον αὐτοῦ μόρφωσιν, διὰ τὸν πλοῦτον τῶν ψυχικῶν χαρισμάτων, διὰ τὴν ἀπαράμιλλον αὐτοῦ εὐγένειαν καὶ λεπτότητα τρόπων, διὰ τὸ πρᾶον καὶ ἀόργητον, τὴν ἀνεξικακίαν καὶ ἀμνησικακίαν αὐτοῦ, διὰ τὴν κοινωνικότητα καὶ εὐπροσηγορίαν του — προσὸν σπουδαῖον διὰ τὴν προσέγγισιν τῆς κοινωνίας, ἣτις ἀποφεύγει καὶ ἀντιπαθεῖ τοὺς ἀποκρουστικούς τύπους ὡς ὑποκριτὰς ἢ ἀχρήστους ἐγωμανεῖς — διὰ τὴν κρυσταλλίνην εἰλικρίνειαν αὐτοῦ, διὰ τὸ, παρὰ τὰς ἐπ' ἐσχάτων φλυαρηθείσας φαιδρὰς ἐπιψογήσεις, ἄψογον καὶ ἀνεπίληπτον καὶ ἀδιάβλητον αὐτοῦ ἠθὸς, διὰ τὴν ἐν πᾶσιν ἀνωτερότητα αὐτοῦ, διὰ τὴν ἡγεμονικὴν του ἀξιοπρέπειαν καὶ παράστασιν, διὰ τὴν περίνοιαν καὶ βαθυστόχαστον κρίσιν αὐτοῦ, διὰ τὴν πρὸς πάντας ἀγάπην του καὶ τὴν συμπάρασιν του εἰς τὸν ἀνθρώπινον πόνον, διὰ τὴν ἀδίστακτον αὐτοῦ ἐργατικότητα καὶ τὴν δυναμικὴν ἀνυποχώρητον ὑπερνίκησιν τῶν ἀντιξοοτήτων, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν κατὰ Χριστὸν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν ἐν ταῖς θλίψεσιν.

Ὡς Ἱεράρχης, ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος εἶναι καὶ μένει κορυφαῖος. Ἡ ἀλήθεια αὕτη, ἣν τίποτε δὲν δύναται νὰ σκιάσῃ, ἀποτελεῖ κοινὴν πίστιν καὶ ὁμολογίαν πάντων τῶν καλῶς γνωρίζοντων τὸν Ἰδιον καὶ τὴν δρᾶσιν Αὐτοῦ, καὶ δυναμένων ν' ἀξιολογήσωσιν ἀμφοτέρωθεν ἀντικειμενικῶς, μετ' ἀπροκαταλήπτου ἀκεραιότητος καὶ ἀπὸ χρηστοῦ συνειδότος. Τελετουργὸς ὑπενθυμίζων τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν αἴγλην τῆς εὐκλεοῦς ἡμῶν βυζαντινῆς παραδόσεως τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, προσευχητῆς ἐξαυλούμενος, ἀπαράμιλλος, κυβερνήτης δεξιὸς τῆς ὀλκάδος, ἣν ἐπιστεύθη αὐτῷ ὁ Κύριος, ἀσκητῆς ἐν θεοφιλεῖ πολιτείᾳ βίου ὀλιγαρκέστατος καὶ ἀνεπίδεικτος, ἐθνικὸς ἀνὴρ, συνδυάζων τὴν ποιμαντορικὴν διοίκησιν πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν «προνομίων» κεκληρονομημένην βασιλικὴν ἐξουσίαν καὶ ἐθνικὴν ἡγεσίαν — πατριώτης μεγαλόπνοος, ἀντιμετωπίσας κινδύνους καὶ κλύδωνας μετὰ πίστεως, συνέσεως, γαλήνης καὶ ἀποφασιστικότητος πρὸς περίσῃσιν τοῦ ποιμνίου του, «τοῖς πᾶσι γενόμενος τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσῃ», ὡς ἄλλος Παῦλος, ἀνυστάκτως προνοῶν διὰ τὴν πνευματικὴν κατάρτισιν καὶ βιοτικὴν εὐημερίαν τῶν Χριστιανῶν του, διατρέχων καθ' ἡμέραν χιλιόμετρα ἀνὰ τὴν νῆσον, κινῶν καὶ ἐμψυχῶν ἅπασαν τὴν φιλανθρωπικὴν καὶ κοινωνικὴν δραστηριότητα τοῦ τόπου — αὐτὴν τὴν στιγμὴν προεδρεύων ἐδῶ, μετ' ὀλίγα λεπτὰ συσκευπτόμενος ἐκεῖ, ἀμέσως ἔπειτα συνεργαζόμενος μετὰ τῶν κρατικῶν Ἀρχῶν, μετὰ τινὰς στιγμὰς ἀποπλέων δι' Ἀθήνας πρὸς ἐπίλυσιν ζητημάτων, ἐπιστρέφων ἔπειτα, ἵνα συνεχίσῃ μετὰ νεανικῆς ὀρμῆς καὶ αἰσιοδοξίας τὸ ἔργον του, εὐγενῆς καὶ εὐπροσῆγορος πρὸς πάντας, ἀλλὰ καὶ μὴ ἀφήνων νὰ διαφεύγῃ ἀπὸ τῶν χειρῶν του ἡ δημιουργικὴ του γραμμὴ, μὴ γνωρίζων μηδὲ συγχωρῶν ἑαυτῷ ἢ τοῖς συνεργάταις Του ἀνάπαυλαν ἢ κάμψιν ἢ περελκύσεις καὶ ἀναβολὰς, μὲ ἀέτειον βλέμμα προσβλέπων ἀνθρώπους καὶ πράγματα, καὶ διαγιγνώσκων διαθέσεις καὶ ἀντιδράσεις καὶ μετὰ σταθεροῦ βήματος παραμερίζων πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ δυσχεράνη ἢ ματαιώσῃ τὸ ὑπὲρ τοῦ τόπου καὶ τοῦ ποιμνίου ἔργον Του.

Τοιοῦτος ἐν μικρᾷ καὶ ὠχρᾷ σκιαγραφίᾳ ὁ καὶ διὰ τοῦ παρόντος τόμου ἐπαξίως τιμώμενος Ἀρχιερεὺς, ἀληθὲς ἐγκαλλώπισμα καὶ καύχημα τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους. Καὶ ἂν ὑπεργηράσῃ, καὶ ἂν ἀκόμη φέρεται βασταζόμενος ὑπὸ τοῦ ποιμνίου του ὑπέργηρος, ὡς λέγεται περὶ τοῦ μαθητοῦ τῆς Ἀγάπης, τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, πάλιν καὶ τότε ἡ εὐλογία Του, ἀκόμη καὶ ἡ σκιά Του θάρκῃ διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὴν ὠραίαν Μεγαλόνησον καὶ τὸν λαόν της προνομιούχον θέσιν ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ Χριστιανικῷ πληρώματι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Εἶησαν Αὐτοῦ τὰ ἔτη παρὰ Κυρίου ὡς πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ σωτήρια ἵς δόξαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἑλλάδος!

Καθηγητῆς ΛΕΩΝ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ κ. ΧΡ. ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ

Ἐπάρχουν μερικὲς παλιῆς εἰκόνες χαραγμένες στὴ μνήμη μας, ποὺ ὅσο κι' ἂν προσπαθεῖ, μὲ τὸν πυκνὸ τῆς πέπλο, νὰ καλύψῃ ἢ λήθῃ καὶ νὰ σκεπάσῃ ὁ χρόνος, αὐτὲς παραμένουν πάντοτε ἀναλλοίωτες καὶ ἀνεξίτηλες.

Μιὰ τέτοια ὀλοζώντανη εἰκόνα παρουσιάζεται καὶ τὴ στιγμὴ τούτη μπρὸς μας, καθὼς χαράσσομε τὶς γραμμὲς αὐτὲς γιὰ τὸ Σεβασμιώτατο Μυτιλήνης Ἰάκωβο.

Μάρτης ἦταν. . . Ἡ ἄνοιξη σκόρπιζε ὅλα τῆς τὰ μύρα στὸ μεγάλο περίβολο τοῦ ἱστορικοῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Φωτεινῆς. Πλήθη πιστῶν εἶχαν κατακλύσει τὴν αἰωνόβια Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης, ποὺ ὀλοφώτιστη εὐωδίαζε ἀπὸ τὸ θυμίαμα. Πέντε Μητροπολίται, μὲ τὰ πολύχρωμα ἄμφια καὶ τὶς ἀδαμαντοποίκιλτες μίτρες, ἱεουργοῦσαν, ἐνῶ ἡ βυζαντινὴ χορωδία ὕψωνε μελωδικοὺς αἶνους πρὸς τὸν Κύριον. Καθὼς ψάλλεται ὁ «Τρισάγιος Ὑμνος», ὠραιομέτωπος, γαλήνιος, εὐθυτενής, μὲ τὸ ράσο, ποὺ ἀνάδευε μυστικὴ φεγγοβολή, ἐμφανίζεται ὁ Ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης Ἰάκωβος, γιὰ νὰ προχειρισθεῖ ὡς Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως. Ὁ Ναὸς δονεῖται καὶ οἱ θόλοι του σείονται ἀπὸ τὸ «ἄ ξ ι ο ς», ποὺ ἀμέτρητα στόματα, μ' ἐνθουσιασμὸ καὶ συγκίνηση, ἀνακράζουν.

Ὁ Ἰάκωβος, ἀριστοῦχος ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, μὲ παραδειγματικὸ ζῆλο καὶ σπανία ἀφοσίωση ὑπηρέτησε ἐπὶ πέντε χρόνια ὡς Ἀρχιδιάκονος τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης. Ὡς καθηγητῆς τῶν θρησκευτικῶν, στὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, κατέκτησε τὶς καρδιὰς τῶν Σμυρναίων ὅλων. Ἦταν ὁ ἀληθινὸς «τύπος τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει καὶ ἐν ἀγνείᾳ», ὅπως θέλει τὸν ἱερωμένον ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν.

Ἀπὸ τότε πέρασε σχεδὸν μισὸς αἰώνας. Ὁ Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως ἐκλέγεται ἀργότερα Μητροπολίτης Δυρραχίου καὶ μεταγενέστερα Μητροπολίτης Μυτιλήνης, ὅπου ἐπὶ τριάκοντα ὀλόκληρα, μέχρι σήμερα, χρόνια, ποιμαίνει καὶ τιμᾷ τὸ θρόνο τῆς ὠραίας μεγαλονήσου.

Εἶναι ὁ Ἱεράρχης κι' ὁ ἀκούραστος συνεχιστῆς τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας παραδόσεων. Εἶναι ὁ Δεσπότης, ποὺ στὴν ψυχὴ του ἔχει ἐνωμένες, σ' ἀδιάσπαστο κρῖκο, τὴ Χριστιανικὴ πίστη καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα. Εἶναι ὁ λευκὸς Ποιμενάρχης, ποὺ βαθύτατα ἔνοιωσε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου : «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. . .». Καὶ τὸ δῶρημα αὐτὸ τοῦ Θεοῦ μετουσίωσε σὲ κάτι τὸ ἀπτό καὶ τὸ μορφοποίησε. Γιατὶ ἀμέριστη εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ πρὸς τὸν πλησίον, πρὸς τὰ πλήθη τῶν πονούντων, πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς, πρὸς τοὺς τάλαιπωρημένους. Μὲ τὸ ἀντιφέγγισμα τῆς καλωσύνης στὴ βιβλικὴ του μορφή, βρίσκεται πάντοτε κοντὰ σὲ ὅλους γιὰ νὰ χαρίσει τὴν παρηγοριὰ καὶ τὸ βάλσαμο. Πάνω στὴν ἀρχιεπισκοπικὴ του μίτρα ἀκτινοβολεῖ πολύτιμος λίθος, ὁ λίθος τῆς Εὐσπλαχνίας. Ἰδρύει Νοσοκομεῖα — τὸ Βοστάνειο εἶναι δικό του ἔργο —, ὑψώνει βρεφοκομεῖα καὶ γηροκομεῖα, ἐγείρει σανατόρια καὶ πρεβαντόρια, δημιουργεῖ παιδικοὺς σταθμοὺς καὶ ἀγαθοεργὰ ἄσυλα, ἀναμορφώνει φυλακές, ἐμψυχώνει τὴν ἐκπαίδευση, ἐκδίδει χριστιανικὰ περιοδικὰ — ὁ «Ποιμὴν» φέρει τὴν σφαγίδα τῆς προσωπικότητός του —, προστατεύει ἀπόρους καὶ μεριμνᾷ γιὰ πάσχοντες, ἀνυψώνει συντετριμμένους καὶ ἀνακουφίζει «κοπιῶντας καὶ πεφορτισμένους».

Κι' ἀκόμα, μὲ τὴν ἀδιάσειστη θρησκευτικὴ του πίστη καὶ τὴν ἀγνότητά τῶν ἡθῶν του, τὸ ἀδαμάντινο τοῦ χαρακτήρος του καὶ τὴν ψυχικὴ του εὐγένεια, τὸν φλογερό του πατριωτισμὸ καὶ τὴν προσήλωσή του στὰ ἰδανικὰ τοῦ Γένους, ἀποτελεῖ φωτεινὸ παράδειγμα Ἑλληνοῦ Ἱεράρχου καὶ ἀγνοῦ Λευίτου.

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Ἀποσπάσματα ἐκ τῆς ἀπὸ 17ης Μαΐου 1956 Ἐκθέσεως Ἐπιθεωρήσεως τῆς Νομαρχίας Λέσβου, τοῦ Γενικοῦ Διοικητικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ κ. Θεμ. Ἀθανασιάδου Νόβα.

Σφάλματα, ἀπὸ ἀσυγχώρητον ἀμέλειαν, ἀπὸ ἔλλειψιν συντονισμοῦ δυνάμεων, ἀπὸ ἠττοπάθειαν, ἀπὸ μικρὰ συμφέροντα καὶ μικρὰ πάθη, ἔχουν γίνῃ πολλὰ. Τὸ μεγαλύτερον εἶναι ἀσφαλῶς ἡ ἐμπλοκὴ εἰς τὸ δημιουργηθὲν ἀπὸ τοὺς κομμουνιστὰς ζήτημα Μητροπόλιτου.

Ὁ κομμουνισμὸς γνωρίζει ἐναντίον τίνος τὸν συμφέρει νὰ στρέφεται. Ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης εἶναι φύσει καὶ θέσει ὁ στερεώτερος στύλος τοῦ κοινωνικοῦ καθεστῶτος. Ὁχι ἀπλῶς ὡς θρησκευτικὸς ἀρχηγός, ἀλλὰ καὶ ὡς δημιουργός. Ὅλα τὰ ἔργα τῆς Λέσβου εἶναι ἰδικά του. Καὶ εἶναι ἔργα ὄχι στενῶς ἐκκλησιαστικά, ἀλλὰ εὐρύτερον κοινωφελῆ. Καὶ εἶναι ἰδικά του ὄχι μόνον ὡς ἔμπνευσις καὶ πραγματοποιήσις, ἀλλὰ καὶ ὡς χρηματοδοτήσεις.

Μία τόσον μεγάλη δημιουργία εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ παρουσιάζη μερικὰς παρατυπίας. Οἱ Μητροπολίται, ἄλλως τε, τῶν Νέων Χωρῶν, ἐνδιαφέρονται περισσότερον διὰ τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ὀλιγώτερον διὰ τοὺς τύπους.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ κρατικὸς ἔλεγχος ἔγινεν ἤδη πρὸ καιροῦ. Τὸ ζήτημα, συνεπῶς, ἔπρεπε νὰ εἶχε κλείσει. Ὁ κομμουνισμὸς ὅμως θέλει νὰ κρατῇ τὸ ζήτημα ἀνοικτὸν διὰ νὰ τὸ ἐκμεταλλεύεται πολιτικῶς καὶ διὰ νὰ δημιουργῇ δυνατότητα ἐκπορθήσεως τῶν Φιλανθρωπικῶν Ἰδρυμάτων. Ἡ ἐκπόρθησις, ἐν τούτοις, τοῦ Δήμου, δὲν ἀπέδειξε διοικητικὰς ἀρετάς, αἱ ὁποῖαι νὰ δικαιῶνουν καὶ ἄλλας φιλοδοξίας. Καθὼς ἀνεκοίνωσαν οἱ ἴδιοι εἰς τὰς τοπικὰς ἐκεῖ ἐφημερίδας, οἱ ἀριστεροὶ πολιτικοὶ τοῦ Νομοῦ προεκάλεσαν διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, ὑποδεικνύουσας τὴν ἀνάγκην νέου ἐλέγχου ὅλης τῆς ἀπὸ 15ετίας διαχειρίσεως. Τοῦτο, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν διαιώνισιν μιᾶς καταστάσεως θλιβεράς καὶ ἐπικινδύνου, ἡ ὁποία καὶ τὸ Κράτος φθείρει καὶ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ κοινωνικὸν καθεστῶς.

Φοβοῦμαι, ὅτι ὁ Νομάρχης Λέσβου ἔχει μείνει ἄνευ σαφῶν κατευθύνσεων ἄνωθεν καὶ κινδυνεύει, παρὰ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν δεξιότητά του, νὰ παρασυρθῇ ἀκουσίως εἰς τὴν δίνην τῶν παθῶν ποὺ ταλαιπωροῦν ἀπὸ καιροῦ τὴν Μυτιλήνην.

Παρίσταται ἄμεσος ἀνάγκη νὰ συνεννοηθοῦν μεταξύ των τὰ Σα Ὑπουργεῖα Ἐσωτερικῶν, Προνοίας, Παιδείας καὶ Δικαιοσύνης, καὶ νὰ θέσουν ὀριστικὸν τέρμα εἰς τὴν ἀναταραχὴν. Τὰ παραπλανημένα ἀστικά στοιχεῖα, ποὺ ἔχουν ἐμπλακὴ εἰς τὸν ἀγῶνα, πρέπει νὰ πειθαρχήσουν, τὰ καλῆς πίστεως ἔχουν ἀκουσίως παρασυρθῇ εἰς μίαν ἀπαραδέκτον κοινοπραξίαν μὲ τὴν ἄκραν ἀριστεράν. Τὰ ἄλλα εἶναι φιλόδοξοι θορυβοποιοί.

Τὸ φαινόμενον δὲν εἶναι ἀνεξήγητον. Ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος ἔχει γεμίσει ἐπὶ 33 ἔτη τὴν δημοσίαν ζωὴν τῆς Νήσου μὲ τὴν προσωπικότητά του, ὥστε σήμερον νὰ προσπαθοῦν νὰ ἀποζήσουν πολιτικῶς ἐξ αὐτοῦ, ὄχι μόνον οἱ φίλοι του, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐχθροὶ του.

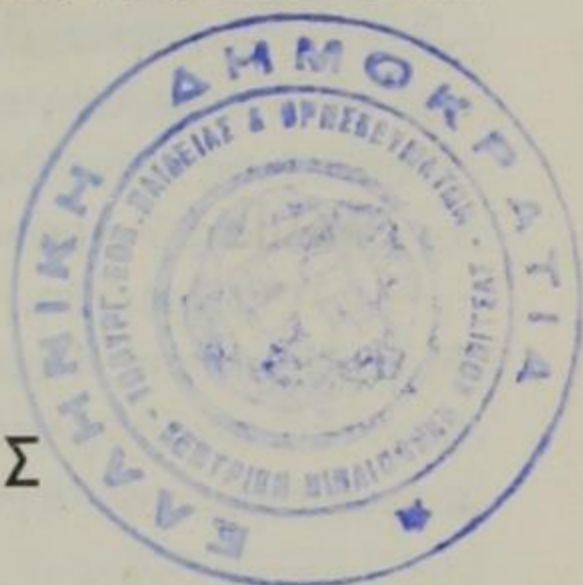
Ἄκριβὲς ἀπόσπασμα

Ὁ Τμηματάρχης κ. ἀ. α.
(Τ.Σ.) Ὑπογραφή δυσανάγνωστος.

Α΄.

ΠΡΟΓΟΝΟΙ-ΓΟΝΕΙΣ

Ἡ πατρικὴ οἰκογένεια τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου κατάγεται ἀπὸ τὴν Λακωνίαν. Ὁ ἐκ πατρὸς πάππος του, Ἀθανάσιος Γκιγκίλας, ναυτικός, ἐγκατεστάθη περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος εἰς τὰ Μοσχονήσια τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου ἐνυμφεύθη καὶ ἤσκησε τὸ ἐπάγγελμά του.

Ὁ ἐκ μητρὸς πάππος του, Νικόλαος Δανιήλ, κατήγετο ἐκ Μοσχονησίων, θεωρούμενος ἐκ τῶν προκρίτων τῶν νήσων.

Ὁ πατὴρ τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου, Νικόλαος, ἐγεννήθη εἰς τὰ Μοσχονήσια κατὰ τὸ ἔτος 1822. Ἀπὸ μικρὸ παιδί ἠκολούθησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον συνετήρει μὲ ἄνεσιν τὴν προσωπικὴν του οἰκογένειαν.

Ὁ Νικόλαος Γκιγκίλας, μολονότι ὄχι ἐκ τῶν πλουσίων Μοσχονησίων, ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του, λόγῳ τῆς ἐντιμότητος καὶ τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ καλοκαγάρθου χαρακτήρου του.

Ἀνατραφεὶς ὑπὸ πατρὸς προερχομένου ἀπὸ Ἑλληνικὴν ἐπαρχίαν μὲ ἔντονον τὸ Ἐθνικὸν συναίσθημα, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου καὶ ὁ ἴδιος ἐνεφορεῖτο, ἐνεστερνίσθη τὰς ἰδικὰς του ἰδέας καὶ τὰ ἰδανικά του. Ὁ πατὴρ τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου διεπνέετο ὑπὸ τοῦ ὑψηλοτέρου πατριωτισμοῦ καὶ μιᾶς ἀγνῆς προσηλώσεως εἰς τὰ ἰδανικά τῆς φυλῆς του, ἣ ὁποία ἐπροξένει κατάπληξιν, διότι ἐπρόκειτο περὶ ὄχι μορφωμένου ἀνθρώπου. Ὁ καλός, ὄμως, σπόρος, τὸν ὁποῖον ἔρριψεν ὁ πατὴρ του, ἔπεσεν εἰς ἔδαφος γόνιμον καὶ ἀπέδωσε πλουσίους εὐτυχεῖς καρπούς.

Ὅταν τὸ 1887 ἀπέθανεν, ἀφῆκε τὴν καλλιτέραν μνήμην ἐντίμου καὶ καλοῦ ἀνθρώπου, καὶ σεμνοῦ πατριώτου.

Ἡ μήτηρ του, Ἀμύρισα Νικ. Δανιήλ, ἐγεννήθη καὶ αὐτὴ εἰς τὰ Μοσχονήσια καὶ ἦτο τῆς αὐτῆς ἡλικίας μὲ τὸν σύζυγόν της. Διὰ τὴν μητέρα τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου λέγεται, ὅτι ἦτο πραγματικὴ ἀρχόντισσα εἰς τοὺς τρόπους καὶ τὰ αἰσθήματα, διὰ τοῦτο καὶ ἦτο

πολὺ ἀγαπητὴ μεταξὺ τῆς κοινωνίας τοῦ τόπου της. Ἀπέθανε τρία ἔτη ἐνωρίτερον τοῦ συζύγου της, τὸ 1884, καὶ ἀφῆκε τέσσαρα ἀνήλικα τέκνα, τρία ἄρρενα, τὸν πρωτότοκον Παναγῆν, τὸν Ἀθανάσιον καὶ τὸν Γεώργιον, καὶ ἓνα κορίτσι, τὴν Λεμονιάν. Ὁ Παναγῆς—ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος—ἦτο κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τῆς μητρός του ἡλικίας 7 χρόνων.

Ὑπεχρεώθη, ἔτσι, ὁ πατήρ του νὰ συνάψῃ δεύτερον γάμον. Ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος ἐνθυμεῖται μὲ συγκίνησιν τὴν δευτέραν σύζυγον τοῦ πατρός του, ἢ ὁποῖα, ὡς μοῦ εἶπεν, ἦτο ἄνθρωπος γεμᾶτος καλωσύνης καὶ ἀγαθότητα.

Ι Α Κ Ω Β Ο Σ

Ὁ Μητροπολίτης Μυτιλήνης Ἰάκωβος ἐγεννήθη εἰς τὰ Μοσχονήσια τὴν 17ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1878. Ἦτο τὸ πρῶτον τέκνον τῆς οἰκογενείας, τοῦ ἐδόθη δὲ τὸ ὄνομα Παναγῆς, διότι οἱ γονεῖς του τὸ εἶχαν τάξει εἰς τὴν Παναγίαν πρὶν γεννηθῆ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεώς του τὰ Μοσχονήσια κατοικοῦντο ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ Ἑλλήνων. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ πολιτικὸς Διοικητὴς τῶν νήσων ἦτο Ἕλλην, λόγῳ τῆς συνθέσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπομεμακρυσμένα τὰ νησιὰ ἀπὸ τὸν κορμὸν τοῦ τουρκικοῦ κράτους, ἐζοῦσαν ἡρεμον κοινωνικὸν βίον, οἱ δὲ κάτοικοι ἦσαν ἀπηλλαγμένοι τῶν γνωστῶν ἐπεμβάσεων τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, αἱ ὁποῖαι ἀνεστάτωναν τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῶν ἐν τῇ τουρκικῇ ἐπικρατείᾳ διαβιούντων μειονοτήτων.

Ἡ σχετικὴ αὐτὴ ἐλευθερία ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον, τὸ ὁποῖον ἐξεδηλοῦτο ἐντόνως κατὰ τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἑλληνικὰς ἐθνικὰς ἐορτάς, τελουμένας μὲ τὴν γνωστὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς.

Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκογένειαν τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου, λόγῳ καὶ τοῦ συγγενικοῦ συνδέσμου της μετὰ τοῦ ἐλευθέρου τμήματος τῆς Ἑλλάδος, τῆς Λακωνίας, τὸ θρησκευτικὸν καὶ τὸ ἔθνικόν συναίσθημα ἦτο ἰδιαιτέρως ἀνεπτυγμένον. Ἔτσι, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νικολάου Ἀθ. Γκιγκίλα ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τῆς πρώτης παιδικῆς των ἡλικίας νὰ ἀγαποῦν τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ πιστεύουν εἰς τὰ ἰδανικὰ τῆς φυλῆς των. Καὶ ἔτσι ἐξηγεῖται ὁ φλογερὸς πατριωτισμὸς τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου καὶ ἡ βαθεῖα θρησκευτικότης του, ἢ ὁποῖα τὸν ὤθησε τελικῶς εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον.

Μ Ο Ρ Φ Ω Σ Ι Σ

Εἰς τὰ Μοσχονήσια κατὰ τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου ἐλειτούργει πλήρες ἑξατάξιον Δημοτικὸν Σχολεῖον, τριτάξιον Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, Παρθεναγωγεῖον καὶ Νηπιαγωγεῖον μὲ ἕξ νηπιαγωγούς, τὸ ὁποῖον συνετήρει ὁ Ναὸς τῆς Παναγίας.

Ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος, ὅταν ἐπεράτωσε τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον, ἐδιδάχθη τὰ μαθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου κατ' οἶκον ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Βαρβαγιάννη, τὸν ὁποῖον ἐκήδευσεν ἐν Μυτιλήνῃ. Τὰς δαπάνας καὶ τὴν φροντίδα τῶν γυμνασιακῶν σπουδῶν του εἶχεν ἀναλάβει ὁ τότε Ἐπίσκοπος Μοσχονησίων Ἰάκωβος.

Διευθυντῆς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου Μοσχονησίων ἦτο ὁ Ἄθαν. Ρεβύθης καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὁ Γεώργιος Μακρίδης.

Ἡ πνευματικὴ ἰκανότης του νὰ ἐκμανθάνῃ εὐκόλως τὴν διδασκομένην ὕλην καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν μάθησιν, ὑπῆρξαν χωρὶς προηγούμενον εἰς τὴν μικρὰν κοινωνίαν τῆς γενετείρας του. Αὐτὸ εἶναι ἀληθέστατον καὶ ἀπεκαλύφθη κατὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις του εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης καὶ εἰς τὴν πρόοδόν του εἰς τὰ μοθήματα τῆς Σχολῆς, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπεχρεώθη ν' ἀπουσιάσῃ ἐπὶ ὀλόκληρον ἔτος ἀπὸ τὰ μαθήματα.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡ

Ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος δὲν ὑπῆρξε μόνον ἰδιοφυῆς μαθητής. Ὑπῆρξε καὶ καλὸς υἱός. Φιλότημος καὶ ἐργατικὸς ὅπως ἦτο ἐκ φύσεως, διέθετε μὲ προθυμίαν τὰς ἐλευθέρας ὥρας ἀπὸ τὰ μαθήματά του διὰ νὰ βοηθῇ τὸν πατέρα του εἰς τὴν ἀλιείαν.

Μάλιστα, ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος ὑπῆρξε, κάποτε, ἀλιεύς!

Καὶ οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Θεοῦ Ἰδρυτοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀλιεῖς ὑπῆρξαν.

Ποῖος ἤμπορεῖ νὰ γνωρίζῃ τὰς Θείας βουλὰς, διὰ ν' ἀντιληφθῇ τὴν σημασίαν καὶ τὴν σχέσιν πού ἔχει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀλιέως μὲ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐπὶ γῆς ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ ;

«*Θὰ ἀφήσετε τὴν τῶν ἰχθύων ἄγρην καὶ θ' ἀρχίσετε τὴν ἄγρην τῶν ἀνθρώπων*», εἶπεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ἀπλοῦς ἀλιεῖς τῆς Γαλιλαίας, ὅταν τοὺς ἐκάλεσεν εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἀποστολὴν, τὴν ὁποῖαν ἀνέλαβε ποτὲ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἴσως ὁ καλὸς σπόρος τοῦ Χριστιανισμοῦ νὰ εὑρίσκῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀπλῶν αὐτῶν ἀνθρώπων πλέον κατάλληλον ἔδαφος

ἀναπτύξεως καὶ ἀγνοτέρας προσηλώσεως πρὸς τὸ ἔργον, ποὺ τοὺς ἀναθέτει ἡ Θεία Πρόνοια.

Πάντως, ὁ μικρὸς Παναγῆς Γκιγκίλας—ὅπως ὠνομάζετο τότε ὁ μετέπειτα ἱστορικὸς ἀρχιερεὺς Ἰάκωβος—ἐβοήθει τὸν πατέρα του εἰς τὴν ἀλιείαν, ὅσάκις εἶχεν ἐλεύθερον χρόνον ἀπὸ τὰ μαθήματα. Καὶ τότε, ὅμως, δὲν ἀπεχωρίζετο ἀπὸ τὰ βιβλία του. “Ὅπως μοῦ διηγήθησαν συμπατριῶται του, κατοικοῦντες εἰς τὴν Μυτιλήνην, οἱ περιπατηταὶ τῆς παραλίας παρηκολούθουν μὲ συγκίνησιν τὸν μικρὸν Παναγῆν Γκιγκίλαν, μέσα εἰς τὴν ψαρόβαρκαν τοῦ πατρός του, νὰ μελετᾷ μὲ πάθος τὸ βιβλίον ποὺ εἶχεν εἰς τὰ γόνατά του, χωρὶς νὰ δίδῃ τὴν παραμικρὰν προσοχὴν εἰς τὸ τί γίνεται γύρω του !

Ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος, ἀπὸ τῆς πρώτης του ἀκόμη ἡλικίας, ἐνεφάνισεν ἓνα περίεργον χαρακτῆρα διὰ μικρὸ παιδί. Μὰ ἐρωτᾶται : ὑπῆρξε ποτὲ παιδί ὁ δαιμόνιος αὐτὸς ἄνθρωπος ;

Ἀπὸ ἀπόψεως ἡλικίας, φυσικά, ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς παιδί. Ἀπὸ ἀπόψεως, ὅμως, χαρακτῆρος, τὰ πρῶτα παιδικὰ του χρόνια εἶχαν τὴν μεστότητα τοῦ νέου μὲ προσωπικότητα.

Εἰς τὴν πρώτην παιδικὴν ἡλικίαν παρατηροῦμεν τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ παιδιοῦ εἰς ὅ,τι μικρὸ ἢ μεγάλο συντελεῖται γύρω του καὶ τὴν τάσιν νὰ ἱκανοποιῇ τὰς ἐπιθυμίας του, χωρὶς νὰ σκοτίζεται, ἢ νὰ ἀνησυχῇ ἐὰν πράττῃ ὀρθῶς ἢ ὄχι.

Αὐταὶ ἀκριβῶς αἱ πνευματικαὶ ἐκδηλώσεις, ποὺ παρουσιάζονται εἰς τὴν πρώτην ἡλικίαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, οὐδέποτε ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸν μικρὸν Παναγῆν Γκιγκίλαν. “Ὅλαι αἱ πράξεις καὶ ὅλαι αἱ ἐκδηλώσεις του ἔφεραν τὸ στοιχεῖον ἐνὸς ὑπευθύνου νοῦ.

Μὰ, φυσικά, μόνον ἀπὸ ἓνα τοιαύτης κατασκευῆς μυαλό, ἦτο δυνατόν νὰ προέλθῃ τὸ μεγαλειῶδες καὶ μοναδικὸν ἔργον τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς δημιουργικῆς του δράσεως.

Ἐνα ἄλλο στοιχεῖο τοῦ χαρακτῆρός του ἦτο ἡ ἐργατικότης καὶ ἡ δραστηριότης ποὺ ἀνέπτυξεν ὡς παιδί. Ἡ ἔλλειψις σοβαρᾶς χρησιμοποίησεως τοῦ χρόνου του, τὸν μαράζωνε κυριολεκτικῶς. Ἐζοῦσε καὶ ἱκανοποιεῖτο μόνον ὅταν εἰργάζετο καὶ ἐμόχθει. “Ὅπως, ἀκριβῶς, πράττει καὶ σήμερον εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα χρόνων !

Ἡ διάσημος Ἀμερικανὸς συγγραφεὺς Πέρλ Μπάκ, εἰς τὸ ἔργον τῆς «Μαχόμενος Ἄγγελος», ποὺ εἶναι ἡ βιογραφία τοῦ πατρός της, χαρακτηρίζει ὡς «*φυσικὴν ἢ φαιστειακὴν ἐνεργητικότητα*» τὴν δραστηριότητα ποὺ ἀνέπτυξεν οὗτος εἰς τὴν Κίναν ὡς Ἱεραπόστολος. Πράγματι, ἡ δρᾶσις τοῦ ἐκλεκτοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου καὶ χριστιανοῦ

έν μέσω αλλοθρήσκου πληθυσμοῦ, ἀξίζει νά πάρη τόν έν λόγῳ χαρακτηρισμόν.

Ἄλλά, τί θά εἶχεν ἄραγε νά εἰπῆ ἡ Ἀμερικανίς συγγραφεύς διὰ τόν Μητροπολίτην Ἰάκωβον, ἐάν ἐγνώριζε τήν ἐνεργητικότητα πού ἀνέπτυξεν ἀφ' ἧς ἦλθεν εἰς ἐπαφήν μέ τήν ζωήν καί ἐξακολουθεῖ ἔκτοτε νά ἀναπτύσση, ἀκόμη καί εἰς τήν προκεχωρημένην σημερινήν του ἡλικίαν ;

Μόνον ἡ λέξις *ἀπίθανος* ἤμπορεῖ κάπως νά τήν χαρακτηρίσῃ. Διότι δέν πρόκειται περί συνήθους φαινομένου εἰς τόν βίον ἐνός ἀνθρώπου. Εἶναι κάτι τὸ ἐντελῶς ἄγνωστον, τὸ ἐντελῶς ἀσύλληπτον διὰ τόν σημερινόν ἄνθρωπον.

Βεβαίως, καί ἄλλοι ἄνθρωποι συναντῶνται νά ἐνεργοῦν μέ μεγάλην ἐνεργητικότητα, ἀλλ' αὐτοὶ ἔχουν συνήθως πρό ὀφθαλμῶν τὸ ἀτομικόν των συμφέρον, ὅποτε καί ἐξηγεῖται ἡ δραστηριότης των.

Τί νά εἴπωμεν, ὅμως, διὰ τόν ἄνθρωπον αὐτόν, ὁ ὁποῖος ζῆ καί ὑπάρχει διὰ νά δημιουργῆ πρὸς ὄφελος τῶν ἄλλων ;

Αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορὰ πού τοποθετεῖ τόν Μητροπολίτην Ἰάκωβον πέραν τοῦ κοινοῦ μέτρου συγκρίσεως.

Ἡ πράγματι ἠφαιστειακὴ αὐτὴ φύσις, οἷα ἦτο καί κατὰ τήν παιδικήν ἡλικίαν, θά ἔπρεπε νά παρουσιάσῃ εἰς τὰς ὀρμάς καί τὰς ἐκδηλώσεις τήν νευρικότητα τοῦ ἀτόμου πού διακατέχεται ἀπὸ τήν ἐσωτερικὴν φλόγα τῆς δημιουργίας καί τῆς δράσεως.

Εἰς τόν Μητροπολίτην Ἰάκωβον δέν ἐνεφανίσθησαν τοιαῦτα φαινόμενα, ὅταν ἦτο μικρὸ παιδί, κινούμενον καί ἀδιακόπως μοχθοῦν, πότε πρὸ τῆς μαθητικῆς τραπέζης καί πότε ὅταν ἔσυρε τὰ δίκτυα τοῦ ἀλιέως, ὡς οἱ πρῶτοι Ἀπόστολοι τοῦ Θεανθρώπου.

Ὅλως ἀντιθέτως, ἡ δραστηριότης του αὐτῆ, καί τότε πού ἦτο μικρὸ παιδί καί εἰς τόν μετέπειτα πολυσχιδῆ βίον του, ἀνεπτύσσετο ὑπὸ μίαν Θεϊκὴν γαλήνην καί ἡρεμίαν ἀγγελικὴν—ὅπως θά ἔλεγεν ὁ ἔθνικός μας ποιητής.

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀνθρώπου τούτου καί εἶναι τὸ στοιχεῖον πού φωτίζει ἐντονώτερον τήν προσωπικότητά του. Ὅτι, δηλαδή, εἶναι φυσικὸς εἰς ὅλα του. Ὅτι αὐτὸ πού σκέπτεται καί πράττει καί λέγει, πηγάζουν ἀπὸ ὑγιᾶ πνευματικὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος δρᾷ μέ ὀδηγὸν τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς Χριστιανικῆς Ἀληθείας, τὸ φῶς πού φωτίζει καί ἀγιάζει τήν ζωήν.

Ὅλα, πέρα ὡς πέρα, εἰς τόν Μητροπολίτην Ἰάκωβον εἶναι ἀνοικτὰ καί φωτεινά. Καί ὁ βίος του καί τὸ ἔργον του, πού προκα-

λοῦν τὸ δέος καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν τιμίων ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὸ μῖσος καὶ τὸν φθόνον τῶν μικρῶν καὶ κακῶν.

Ἐνας Θεὸς ἐσυκοφαντήθη καὶ ἐσταυρώθη, διότι ἦτο ἡ Ἀλήθεια καὶ τὸ Φῶς τῆς ζωῆς. Ἐνας Βενιζέλος ἐδέχθη τὰς φονικὰς σφαίρας τῶν συμπατριωτῶν του, τὴν στιγμὴν ποῦ μετέφερεν εἰς τὴν πατρίδα του τὸν ἐδαφικὸν τετραπλασιασμόν της! Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸν σκληρὸν αὐτὸν νόμον τῆς συκοφαντίας καὶ τῆς κακότητος ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος; Αὐτὴ εἶναι ἡ μοῖρα τῶν Μεγάλων: Νὰ πλήττωνται καὶ νὰ ὑβρίζωνται ἀπὸ τοὺς μικροὺς καὶ ἀσημάντους, ἀπὸ ἐκείνους, ἀκριβῶς, ποῦ πρῶτοι ἐπωφελοῦνται καὶ πρῶτοι καρποῦνται τὸν μόχθον καὶ τὸν ἰδρώτα των!

Ἡ εὐγένεια εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας ἀρετάς. Καὶ ἀποτελεῖ φυσικὸν δῶρον, φυσικὸν χάρισμα, διότι εἶναι «*νὰ τὸ ἔχῃς νὰ εἶσαι εὐγενής*». Ἐνας κακὸς χαρακτήρας ἢ μπορεῖ, μὲ τὴν κατάλληλον ἀγωγὴν, νὰ μαλακώσῃ κάπως καὶ νὰ μὴ δείχνηται τόσο κακός. Ἐνας ἀγενής, ὅμως, δὲν μεταβάλλεται εἰς εὐγενῆ ὅσαι καὶ ἂν καταβληθοῦν προσπάθειαι.

Τρανὴ ἀπόδειξις τοῦ κανόνος αὐτοῦ ἀποτελεῖ ἡ περίπτωσις τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου. Ποῦ τὴν εὗρηκε τόσην εὐγένειαν ἀληθινοῦ πατρικίου, ποῦ τὸν διακρίνει ἀπὸ μικρὸ παιδί; Τὴν ἐδιδάχθη εἰς τὸ πατρικὸ του σπίτι; Φυσικά, ἡ πατρικὴ του οἰκογένεια δὲν ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἀγενεῖς καὶ ἀπολιτίστους ἀνθρώπους. Ἀλλά, ὅ,τι καὶ ἂν συνέβαινε εἰς τὸ οἰκογενειακὸν του περιβάλλον, πολὺ μικρὰν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀρετῆς του αὐτῆς, ἢ ὁποῖα ἐνεφανίσθη ἀπὸ τὰ πρῶτα ἀκόμη παιδικὰ του χρόνια καὶ ἐξειλίχθη, μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, εἰς τὴν σημερινὴν της τελειότητα.

Ὁ Μητροπολίτης Ἰακώβος εἶναι ἡ προσωποποίησις τῆς ὑψηλῆς εὐγενείας καὶ καλωσύνης, διότι εἶναι καὶ καλὸς ἄνθρωπος. Δὲν ἢμποροῦσε νὰ μὴν εἶναι καλός. Ἐὰν ἦτο κακὸς καὶ μοχθηρός, δὲν θὰ ἦτο εὐγενικός. Ἡ πηγαία εὐγένεια εἶναι φυσικὸν ἐπακόλουθον καὶ ἀποτέλεσμα ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου. Ἡ κακότης καὶ ἡ μοχθηρία εἶναι δεῖγμα ψυχικῆς βαρβαρότητος καὶ, προπαντός, ἀγενείας.

Αὐτὸ τὸ Θεῖον χάρισμα ἐκδηλώνεται εἰς τὸν Μητροπολίτην Ἰακώβον κατὰ χιλίους τρόπους. Εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ὑφισταμένους του, ἀνεξαρτήτως ἡλικίας καὶ ἀξιώματος.

Με τὴν μεγαλυτέραν εὐγένειαν καὶ τὴν πλέον πηγαίαν καλωσύνην καὶ ἀγαθότητα, θὰ συμπεριφερθῆ καὶ πρὸς τὸν κατώτερον κληρικόν, ἔστω καὶ ἂν εἶναι ἔνοχος βαρυτάτου παραπτώματος. Τὴν αὐτὴν εὐγενικὴν συμπεριφορὰν τηρεῖ καὶ πρὸς πάντα ἄνθρωπον, μετὸν ὅποῖον θὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφήν, καὶ πρὸς τὸν πλούσιον καὶ ἰσχυρόν, καὶ πρὸς τὸν πτωχόν καὶ τὸν ἀνίσχυρον.

Ἐμπορεῖ ἓνα πρόσωπον νὰ τὸν ἔχη λυπήσει μετὸν συμπεριφορὰν του, τὴν ὅποιαν δὲν ἐγκρίνει, ἢ καὶ ἀκόμη νὰ τὸν ἔχη ζημιώσει ὡς ἄνθρωπον. Ποτέ, ἐν τούτοις, δὲν θὰ βγῆ ἀπὸ τὰ χεῖλη του πικρὸς λόγος.

Μετὸν Θεϊκὴν ἀγαθότητα, ποὺ φωτίζει μονίμως τὸ συμπαθές του πρόσωπον, καὶ ποὺ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν καρδιά του, θὰ δεχθῆ τὸ ἄτιμον αὐτό, θὰ κουβεντιάσῃ μαζί του καὶ θὰ ἐξαντλήσῃ ὀλόκληρον τὴν ἀπέραντον καλωσύνην του διὰ νὰ ἰκανοποιήσῃ τὸ ζήτημά του.

Ἡ καρδιά του εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀγάπη καὶ πάντοτε ἀνοικτὴ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἀγαπᾷ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ αὐτοὺς ἀκόμη ποὺ ἠθέλησαν νὰ τοῦ προξενήσουν κακό. Οἱ ἀνόητοι! Ὡσὰν νὰ ἦτο δυνατόν, ἄνθρωποι ὡς ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος, νὰ ὑποστοῦν ἠθικὴν βλάβην ἀπὸ συνανθρώπους των! Εἶναι τόσον πελώριος ὁ ὄγκος τῆς ἠθικῆς του προσωπικότητος καὶ ὑποστάσεως, ὥστε νὰ προκαλῆ τὸν γέλωτα πᾶσα ἀπόπειρα ποὺ γίνεται διὰ τὴν ἠθικὴν μείωσίν του.

Ἐνας χαρακτήρας εὐγενικός, καλὸς καὶ πρᾶος, προσελκύει ἐντόνως τὴν φιλίαν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμπάθειαν. Ἀποκτᾷ πολλοὺς καὶ πιστοὺς φίλους, οἱ ὅποιοι τοῦ συμπαραστέκονται ἀφωσιωμένοι εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν. Αὐτὸ συμβαίνει μετὸν Μητροπολίτην Ἰάκωβον. Εἶναι ἀπὸ τοὺς ὀλίγους σημερινοὺς Ἑλληνας, ποὺ ἔχουν πολλοὺς καὶ πιστοὺς φίλους. Οἱ φίλοι του ἀνήκουν εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα. Εἶναι ἄρχοντες καὶ πλούσιοι, εἶναι, ὅμως, καὶ ταπεινοὶ τῇ καρδίᾳ. Δὲν κάμνει τὴν παραμικρὰν διάκρισιν μεταξὺ πλουσίων καὶ ἰσχυρῶν φίλων του, καὶ τῶν πτωχῶν. Ὅλους τοὺς ἀγαπᾷ μετὸν αὐτὸν βαθμὸν καὶ δι' ὅλους εἶναι ἀνοικτὴ ἡ καρδιά του.

Μεγαλειώδεις ὑπῆρξαν πάντοτε αἱ ἐκδηλώσεις τῶν φίλων του πρὸς τὸ πρόσωπόν του. Ὅσάκις εὐρέθη εἰς δυσκόλους στιγμάς, καὶ τοιαύτας ἐγνώρισε πολλὰς κατὰ τὸν πολυτάραχον δημόσιον βίον του, στρατιᾶ ὀλόκληρος πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων φίλων εὐρέθη εἰς τὸ πλευρό του.

Διότι και ὁ ἴδιος ὑπῆρξε και εἶναι πιστὸς εἰς τοὺς φίλους του. Τὸ Θεῖον συναίσθημα τῆς φιλίας εἶναι εἰς μέγα βαθμὸν ἀνεπτυγμένον μέσα του. Ἡ ἀγνή φιλία εἶναι κάτι τὸ ἅγιον, τὸ ἱερό. Κατὰ τὸν Μητροπολίτην Ἰάκωβον, προδοσία κατὰ φίλου ἀποτελεῖ τὸ βαρύτερον και χειρότερον ἔγκλημα, ἐνῶ δὲν θὰ εἶχε τὴν ἔννοιαν αὐτὴν, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀγνώστου προσώπου ἢ και συγγενικοῦ ἀκόμη.

Ἀπὸ μικρὸ ἀκόμη παιδί εἰς τὰ Μοσχονήσια εἶχε τὴν χάριν νὰ προσελκύῃ τὴν ἀγάπην και τὴν φιλίαν τῶν συνομηλικῶν του. Πέριξ αὐτοῦ εἶχε σχηματισθῆ ὀλόκληρος ὁμάδα μικρῶν Μοσχονησίων, ἡ ὁποία ἔτρεφε τὰ καλύτερα αἰσθήματα διὰ τὸν μικρὸν Παναγῆν Γκιγκίλαν, μολονότι ὁ χρόνος ποὺ διέθετε διὰ παιγνίδια και συναναστροφὰς ἦτο ἐλάχιστος. Ὁ ἐλεύθερος χρόνος του διετίθετο εἰς τὴν μελέτην, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔτρεφεν ἀληθινὸ πάθος.

Ἄραγε, τὸ μικρὸ αὐτὸ παιδί δὲν ἐξεδήλωνεν ἐπιθυμίαν νὰ κάμνη συχνὰ παρῆα μὲ τοὺς φίλους του και νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰ παιγνίδια των; Βεβαίως, διότι, ἐὰν συνέβαινε τὸ ἀντίθετον, τοῦτο θὰ ἦτο ἐντελῶς ἀφύσικον, ἐνῶ ἔχομεν νὰ κάμωμεν μὲ τελείως φυσιολογικὸν ἄτομον. Ἡ διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι τὰ παιγνίδια ποὺ τοῦ ἤρεσαν και τὸν εἴλκυον, ἦσαν ἢ ἀπομίμησις τῶν πράξεων τοῦ μεστωμένου ἀνθρώπου, πρᾶγμα ποὺ δὲν ἦτο πολὺ εὐχάριστον και ἐπιθυμητὸν εἰς τοὺς φίλους του.

Τοῦ ἤρεσε π.χ. νὰ κτίζῃ πύργους και ἄλλα κτίσματα εἰς τὴν ἀμμουδιὰν τῆς γενετείρας του, και νὰ μαστορεύῃ ὅ,τι ἔβλεπε νὰ φτειάχνουν οἱ μεγάλοι, νὰ προσπαθῆ, νὰ ἀγωνίζεται νὰ παρουσιάσῃ κάτι τὸ καλὸν και μετὰ νὰ τὸ ἐπιδεικνύῃ μὲ ἀρκετὴν δόσιν ὑπερηφάνειας. Τὰ παιγνίδια του, γενικῶς, περιεῖχαν ἔντονον τὸ στοιχεῖον τῆς σοβαρᾶς ἀπασχολήσεως.

Εἰς τὰς φιλικὰς του συναναστροφὰς δὲν ἔκαμνε διάκρισιν μεταξὺ φίλων πλουσίων και πτωχῶν. Ἡ συμπάθειά του μᾶλλον ἔκλινε πρὸς τοὺς πτωχοὺς, τοὺς ὁποίους ἀγκάλιαζε μὲ στοργὴν και ἀγάπην. Μεταξὺ των ἐζοῦσε και ἐκινεῖτο μὲ ἄνεσιν και εὐχαρίστησιν. Ἴσως διότι εἰς τὸν κύκλον αὐτὸν τῶν ἀπόρων, εὔρισκε τὸν τρόπον νὰ ἱκανοποιῆ τὴν φυσικὴν του κλίσιν πρὸς τὴν φιλανθρωπίαν, ἡ ὁποία ἀπὸ μικρὸ παιδί ἐθέρμαινε και συνεκίνει τὴν εὐαίσθητον εἰς τὸν πόνον και τὴν δυστυχίαν τρυφερὴν καρδίαν του.

Ὅ,τι ἦτο εὐκόλον νὰ ἐξοικονομήσῃ ἀπὸ τὸ σπίτι του, ψωμί, φροῦτα, γλυκὰ και χρήματα ἀκόμη, τὰ ἔδιδε μὲ προθυμίαν μοναδικὴν εἰς τοὺς μικροὺς πτωχοὺς φίλους του.

Αὐτὴ ἢ ἔφεσις νὰ βοηθῆ τὸν πλησίον του, δὲν τὸν ἐγκατέλειψε

ποτέ. Τοῦ ἔγινε πάθος καὶ μανία. Καὶ εἰς αὐτὴν ὀφείλονται τὰ πελώρια ἔργα ἀνωτέρας μορφῆς φιλανθρωπίας, τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησε παντοῦ, ἀπ' ὅπου ἐπέρασεν.

Μικρὸς ἀκόμη εἰς τὴν ἡλικίαν ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος, διεκρίνετο διὰ τὴν τιμιότητα καὶ εἰλικρίνειαν τῶν σκέψεων καὶ τῶν πράξεών του, καὶ διὰ τὴν δικαιοσύνην του, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει ἀνεκάθευ τὰς πράξεις του.

Ὡς μικρὸν παιδί, ἦτο φυσικὸν νὰ διαπράξη, ἀπὸ ἄγνοιαν καὶ ἀπειρίαν, καὶ σφάλματα καὶ λάθη. Δὲν ἠρνήθη, ὅμως, ποτὲ εἰς τὰς περιπτώσεις ποὺ ἔσφαλε, ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ σφάλμα του, νὰ τὸ ἐπανορθώσῃ ἀμέσως, ἐὰν ἦτο δυνατόν, καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ τὸν συγχωρήσουν. Αὐτό, εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν φίλων του. Οὐδέποτε ἐτήρησε διαφορετικὴν τακτικὴν.

Τίποτε τὸ εὐκολώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ περιπέσῃ κανεὶς εἰς ἀδικίας καὶ σφάλματα εἰς βάρος ἑνὸς ἄλλου. Ἡ ἀναγνώρισις, ὅμως, καὶ ἡ ἐπανόρθωσις τῆς ἀδικίας ἀποτελεῖ ὑψίστην ἀρετὴν. Τὴν ἠθικὴν αὐτὴν γραμμὴν τηρεῖ, ἀπαρασάλευτα, ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος ἐπὶ ὀλοκλήρους δεκαετηρίδας. Ὡς ἄνθρωπος καὶ αὐτός, ἠδίκησε καὶ ἔβλαψεν ἐν ἀγνοίᾳ του. Ἀλλ' ὅταν ἀντελαμβάνετο τὸ σφάλμα του ἢ τὴν ἀδικίαν, ἔσπευδε μόνος του νὰ ζητήσῃ συγγνώμην καὶ νὰ ἐπανορθώσῃ εἰς τὸ πολλαπλάσιον τὴν ζημίαν. Αὐτὸ δεικνύει ὅτι πρόκειται περὶ ἀνθρώπου μὲ ἀνωτέραν ἀντίληψιν καὶ ἀνώτερον πολιτισμόν. Διότι δὲν ζημιώνεται τὸ ἄτομον, ὅσον ὑψηλὰ καὶ ἂν ἴσταται, ὅταν ἀναγνωρίζῃ μὲ παρρησίαν τὸ σφάλμα του καὶ ἐπιζητῇ τὴν συγγνώμην ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἐζημίωσε δίχως πρόθεσιν.

Ὁ τίμιος καὶ εἰλικρινῆς παιδικὸς χαρακτήρας του, οὐδόλως ἠλλαξε μὲ τὴν διέλευσιν τοῦ χρόνου καὶ τὸ βάρος τῶν εὐθυνῶν. Ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος εἰς τὴν σημερινὴν ἡλικίαν του διατηρεῖ ἀνέπαφον καὶ ἀμείωτον τὴν ἀγνήν παιδικὴν τιμιότητα καὶ εἰλικρίνειάν του. Εἶναι ὀλδίδιος σήμερον, ὅπως, ἀκριβῶς, ἦτο πρὶν ἀπὸ ὀκτὼ δεκαετηρίδας.

Οὔτε τότε ποὺ ἦτο μικρὸ παιδί καὶ δὲν εἶχεν ἀκόμη συνείδησιν τῆς εὐθύνης τῶν πράξεών του, οὔτε καὶ σήμερον ποὺ ἄγει τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἐψεύδετο ἢ ψεύδεται. Ὁ λόγος του ἀποτελεῖ ἡγεμονικὴν ἐγγύησιν. Καὶ τὸ κείμενον ποὺ φέρει τὴν ὑπογραφήν του, μεταβάλλεται εἰς ντοκουμέντο ὑψίστου κύρους.

Ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος οὐδέποτε ἀρνεῖται μίαν ὑπόσχεσιν

πού ἔδωσεν ἢ μίαν συμφωνίαν πού ἔκαμεν. Ἦμπορεῖ τελικῶς ἡ συμφωνία αὐτή νά ἀποβῆ ἐπί βλάβῃ τῆς ἰδικῆς του ἀπόψεως, ἀλλά θά τηρήσῃ τὴν συμφωνίαν καὶ θά τιμήσῃ τὴν ὑπογραφήν του.

Ἐὰν τυχὸν ἀθετοῦσε τὸν λόγον του θά τὰ ἔβαζε μὲ τὸν φοβερὸν ἑαυτὸν του, μὲ τὸν ὁποῖον θέλει νά εἶναι πάντοτε σύμφωνος. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ αἱ πράξεις του συμφωνοῦν πλήρως μὲ τὰς ἐπιταγὰς τοῦ ἠθικοῦ του κόσμου, μὲ τὸ ἠθικόν του πιστεύω.

Πρῶτα ἀπὸ ὅλα καὶ ὑπεράνω ὅλων, ἡ συνείδησίς του!

Ὁ ἔλεγχος αὐτὸς τῶν πράξεών του ἀσκεῖται ἀπὸ μικρὸ παιδί. Εἶναι μία τυραννία πού τὸν καταδυναστεύει εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν. Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν εἶναι τυραννικὸς αὐτὸς ὁ ἔλεγχος, ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος οὐδέποτε ἐλύγισεν ἀπὸ τὸ βάρος του καὶ οὐδέποτε τὸν ἐμίσησε. Διότι εἰς αὐτὸν τὸν αὐτοέλεγχον, ἀκριβῶς, ὀφείλει τὴν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἀνεπίληπτον πολιτείαν του καὶ τὸν ἄψογον ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον βίον του.

Β΄.

ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ

ΕΦΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΣΤΑΔΙΟΝ

Ἀπὸ ἡλικίας ἀκόμη ἑπτὰ χρόνων, ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος παρουσίασεν ἰδιαιτέραν κλίσιν πρὸς ὅ,τι εἶχε σχέσιν μὲ τὴν Θρησκείαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ κλίσις αὐτή, ὅσον ἐμεγάλωνεν εἰς τὴν ἡλικίαν, ἐξελίσσετο εἰς πραγματικὸν πάθος.

Ἔτσι, πρὶν ἀκόμη περατώσῃ τὰ μαθήματα τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, εἶχεν ἐκλέξει ὁ ἴδιος τὸ ἐπαγγελματικὸν του στάδιον: Θὰ ἐγένετο κληρικός!

Ὅπως ὁ ἴδιος μοῦ ἐξήγησε, τὸ ὄνειρόν του καὶ ἡ σταθερὰ φιλοδοξία του ἦταν νὰ γίνῃ Δεσπότης, νὰ διαδεχθῇ τὸν Ἐπίσκοπον Μοσχονησίων Ἰάκωβον, τὸν ὁποῖον ἔβλεπε μὲ δέος καὶ θαυμασμόν.

Ἀπὸ μικρὸ ἀκόμη παιδί, ἤρχισε νὰ παρακολουθῇ ἀνελλιπῶς τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς τελετάς, καί, ὅταν κάπως ἐμεγάλωσε, τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ βοηθῇ εἰς τὸ Ἱερὸν καὶ σιγὰ-σιγὰ ἔλαβε μέρος, μὲ ἄλλα παιδιά, εἰς τὸν κόρον τοῦ Ναοῦ. Ἡ φωνή του εἶχεν ἐξαιρετικὴν μουσικότητα καὶ γλυκύτητα, τὴν ὁποίαν διατηρεῖ καὶ σήμερον. Εἶναι μία ἀπόλαυσις νὰ ἀκούῃ κανεὶς τὸν γέροντα Μητροπολίτην, ὡσάκις χοροστατεῖ ἢ λειτουργεῖ, νὰ ψάλλῃ τὰς Καταβασίας.

«*Θέλω νὰ γίνω Δεσπότης!*», ἔλεγε καθημερινῶς εἰς τοὺς οἰκείους του.

Πολὺ καλὰ, ἀλλὰ, διὰ νὰ γίνῃ κανεὶς Δεσπότης, δὲν εἶναι εὐκόλος κατάκτησις, ὅταν μάλιστα δὲν ὑπάρχουν τὰ οἰκονομικὰ μέσα δι' ἀνωτέρας σπουδᾶς καὶ ὅταν πρόκειται περὶ δεκάχρονου παιδιοῦ, ὀρφανοῦ ἀπὸ πατέρα καὶ μητέρα.

Ἐν τούτοις, ὅταν ὑπάρχη θέλησις καὶ Δεσπότης γίνεται κανεὶς. Καὶ τὰ ὄρη ἀκόμη μετακινουῦνται. Ἡ περίπτωσις τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου ἔρχεται νὰ δώσῃ τὴν καλυτέραν δυνατὴν δικαίωσιν εἰς τὴν σοφὴν αὐτὴν γνώμην.

Εἰς ἡλικίαν ὀκτῶ μόλις χρόνων ἐγινε Κανονάρχης εἰς τὸν

Ναὸν τῆς Ἀγίας Τριάδος. Τί σημαίνει Κανονάρχης; Νὰ ἡχοκρατῆ καὶ νὰ βαστάζῃ τὴν οὐρὰν τοῦ ποιμαντορικοῦ μανδύα τοῦ Δεσπότη. Μικρὰ πράγματα, βεβαίως, ἀλλ' εἶναι ἓνας ἐκκλησιαστικὸς βαθμὸς πάντως, ποὺ ἐπιτρέπει νὰ παρευρίσκειται κανεὶς, μὲ κάποιαν ἐπισημότητα, εἰς τὸν Ναὸν κατὰ τὰς τελετάς. «Ἦτο τώρα ἄνθρωπος τῆς Ἐκκλησίας». Ἡ χειροθεσία του εἰς Κανονάρχην ἐδείκνυεν ὅτι εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ὀκτῶ χρόνων εἶχεν ἀρκετὰς γραμματικὰς γνώσεις, διὰ νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰ καθήκοντα ταῦτα. Ἐδείκνυεν, ὅμως, παραλλήλως, ὅτι εἶχε θαρραλέαν ψυχὴν καὶ ὅτι ἦτο ἀποφασισμένος νὰ τραβήξῃ τὸν δρόμον ποὺ ἐχάραξε μόνος του διὰ τὸν ἑαυτὸν του—τὸ μέλλον του. Τὸν πρῶτον αὐτὸν βαθμὸν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν—ἐὰν ἤμπορῆ νὰ θεωρηθῆ ὡς βαθμὸς—τὸν ἐθεώρησεν ὡς τὸ πρῶτον ἀποφασιστικὸν ἄλμα πρὸς κατάκτησιν τῆς ἐπιτυχίας.

Ἦτο—λέει ἡ παράδοσις—χαριτωμένος εἰς τὸν ρόλον του τοῦ Κανονάρχου. Μὲ τί σοβαρότητα καὶ σεμνότητα ἐξετέλει τὰ ὑψηλά του καθήκοντα! Λὲς καὶ ἐπρόκειτο τὸ ὀλιγώτερον περὶ δοκίμου Ἀρχidiaκόνου μιᾶς Μητροπόλεως. Αὐτῆ, ὅμως, ἡ συμπεριφορὰ του ἐδείκνυε τὴν σοβαρότητα ποὺ ἀπέδιδεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἀπόφασίν του ν' ἀκολουθήσῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον καὶ εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ κληρικοῦ. Ἡ βαθυτάτη Θεοσέβεια ποὺ τὸν διακρίνει καὶ σήμερον, ἐξεδηλώθη τότε ἀκριβῶς ποὺ ἐχρίσθη Κανονάρχης.

Μία τοιαύτη ὀλοκληρωτικὴ καὶ σπανία ἀφοσίωσις πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Θρησκείαν, ἦτο φυσικὸν νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν συμπάθειαν τοῦ κλήρου τῆς γενετείας του, καὶ ἰδίως τοῦ Ἐπισκόπου Μοσχονησίων Ἰακώβου.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποὺ ἐξεδηλώθη τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἐπισκόπου Ἰακώβου πρὸς τὸν νεαρὸν Παναγῆν Γκιγκίλαν, οὗτος εἰσῆρχετο σταθερὰ πλέον εἰς τὸ στάδιον τοῦ κληρικοῦ καὶ ἤρχιζεν, ἔτσι, ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ὀνείρων του.

ΔΙΑΚΟΝΟΣ

Τὴν 23ην Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1893, εἰς ἡλικίαν μόλις 16 ἐτῶν, ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ Νικολάου Γκιγκίλα ἐχειροτονήθη, ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Μοσχονησίων Ἰακώβου, Διάκονος καὶ ἐλάμβανε τὸ κατὰ Χριστὸν ὄνομα: Ἰάκωβος.

Ὅποια κατάκτησις διὰ τὸ μικρὸ αὐτὸ παιδί τῶν 16 χρονῶν, νὰ καταστῆ ἄξιος, εἰς τοιαύτην ἡλικίαν, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ, ἔτσι, τὸ μέλλον του, μόνος του, χωρὶς τὴν βοήθειαν οὐδενός!

Τί περισσότερο χρειάζεται δια νὰ ἀποκαλυφθῇ ἡ δύναμις τῆς θελήσεώς του, ἡ ἰσχυρὰ προσωπικότης του ;

Ἡ ἀρχὴ εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ παντός. Ἡ ἀρχή, ὅμως, δια τὸν Μητροπολίτην Ἰάκωβον, ἐδείκνυε σαφῶς τὸ τέρμα. Μὲ τὸν τρόπον ποὺ συνετελέσθη, διέγραψε σταθερὰ τὸν θρίαμβον ποὺ τὸν ἀνέμενεν εἰς τὴν ζωὴν.

Οἱ ἰσχυροὶ χαρακτῆρες, ποὺ ἐναποθέτουν τὸ μέλλον των εἰς τὸν ἑαυτὸν των καὶ μόνον, καὶ δὲν ἔχουν χρεῖαν ξένης βοηθείας, αὐτοὶ εἶναι ποὺ φθάνουν εἰς τὴν κορυφὴν. Οἱ ἄλλοι, ποὺ περιμένουν τὰ πάντα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἢ χάνουν ὀριστικῶς τὸ λεωφορεῖον ἢ φυτοζωοῦν ὡς θλιβεροὶ κομπάρσοι τῆς ζωῆς τῶν πρωτοπόρων.

Τὸ 1893 ἔγινε τὸ πρῶτον μεγάλο βῆμα, τὸ πρῶτο ξεκίνημα. Ἐπειτα ἀπὸ δύο χρόνια, τὸ 1895, θὰ γίνῃ τὸ δεύτερον καὶ μεγαλύτερον ἄλμα. Μέσα εἰς τὰ δύο χρόνια ποὺ θὰ περάσουν, ὁ νεαρὸς Διάκονος Ἰάκωβος θὰ καταπλήξῃ τὸν Δεσπότη του μὲ τὴν πολὺπλευρον δρασίαν του, ἡ ὁποία ἐδείκνυεν ὅτι ἦτο γεννημένος δια σημαντικώτερα ἔργα καὶ σοβαρωτέραν ἀποστολήν. Ἀλλὰ αἱ περιορισμέναι γραμματικαὶ γνώσεις του καὶ ἡ ἔλλειψις οἰκονομικῶν μέσων, δὲν τοῦ ἐπέτρεπον νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν φιλοδοξιῶν του.

Ἡ Θεία Πρόνοια, ὅμως, «ἢ τὰ πάντα φροντίζουσα καὶ περὶ πάντων τῶν ἐκλεκτῶν της μεριμνῶσα», ἔδωκε τὴν λύσιν εἰς τὰς ἀγωνίας καὶ τὰς θλίψεις τοῦ νεαροῦ Διακόνου. Ὁ καλὸς του Ἄγγελος, ὁ γέροντάς του Ἐπίσκοπος Ἰάκωβος, ἐκτιμῶν βαθύτατα τὰς πολλαπλᾶς του ἰκανότητας καὶ τὸν μέγαν του ζῆλον νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνέλαβε νὰ ἐξεύρῃ τὸν τρόπον τῆς εἰσαγωγῆς του εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης. Συνδεόμενος ὁ Ἐπίσκοπος Ἰάκωβος στενῶς μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης Βασιλείου, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὑπήγετο ἡ Ἐπισκοπὴ Μοσχονησίων, ἐπεκαλέσθη τὴν συμπάρασίν του ὑπὲρ τοῦ νεαροῦ προστατευομένου τοῦ Διακόνου Ἰακώβου, καὶ τὴν ἐπέτυχεν.

ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

Ἔτσι, τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1895, τῇ ἐγγυήσει καὶ τῇ ἠθικῇ συνδρομῇ τοῦ Σμύρνης Βασιλείου—Συνοδικοῦ τότε εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου—ὁ νεαρὸς Διάκονος Ἰάκωβος εἰσῆρχετο ὡς φοιτητῆς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης καί, κατόπιν ἐξετάσεων, κατετάσσετο εἰς τὴν Β΄ τάξιν τοῦ Γυμνασίου.

Τί νὰ πρωτοεῖπη ὁ βιογράφος του δια τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν Χάλκην ; Ὅτι ὑπῆρξε πρότυπον μελετηροῦ, ἰδιοφυοῦς καὶ πει-

θαρχικοῦ μαθητοῦ; Οἱ χαρακτηρισμοὶ αὐτοὶ δίδονται, κατὰ συνθήκην, εἰς ὅλας τὰς προσωπικότητας ποὺ διακρίνονται εἰς τὴν ζωὴν. "Ολοὶ, λέγουν, οἱ μεγάλοι ἄνδρες ὑπῆρξαν τέλειοι μαθηταί. Πῶς, ὅμως, συμβαίνει, ὥστε νὰ παίρνουν, οἱ περισσότεροι, τὸ δίπλωμα ἢ τὸ πτυχίον των, μὲ τοὺς χαμηλοτέρους βαθμούς, πρᾶγμα ποὺ δεικνύει ἐντελῶς ἀντίθετον μαθητικὴν πρόοδον; Ποῦ εἶναι, λοιπόν, ἐκείνη ἡ ἰδιοφυΐα καὶ ἡ μεγάλη ἰκανότης ἀποκτήσεως γνώσεων ποὺ ἐπέδειξαν ὡς μαθηταί;

Εἰς τὴν ἰδικὴν μας περίπτωσιν, αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ γεγονότα μᾶς δίδουν τὸ μέτρον τῶν ἰκανοτήτων ποὺ ἐπέδειξεν ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος ὡς φοιτητῆς τῆς Χάλκης. "Ἐλαβε τὸ δίπλωμά του μὲ τὸν ἐπίζηλον βαθμὸν ΑΡΙΣΤΑ! Αὐτὸ ἀποδεικνύει τὴν ἐργατικότητα, τὴν ἰδιοφυΐαν του καί, γενικῶς, τὴν πρόοδόν του εἰς τὴν Θεολογίαν.

Ὁ Μητροπολίτης Βασίλειος ἐξεπλήσσετο πρὸ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐξαιρετικῆς προόδου του, πρᾶγμα ποὺ εἶχε μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν σκέψεών του, ὅσον ἀφορᾷ τὸ μέλλον τοῦ προστατευομένου του.

«Δαιμόνιον πνεῦμα!», ἐχαρακτήριζον οἱ καθηγηταί του τὸν Ἰάκωβον. "Ἄς ἀρκεσθῶμεν εἰς τὴν γνώμην αὐτὴν τῶν πλέον ὀρμοδίων νὰ γνωρίζουν ὅ,τι εἶχε σχέσιν καὶ ἀφεῶρα τὸν φοιτητὴν Διάκονον Ἰάκωβον.

ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΑΛΚΗΝ

Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς φοιτήσεώς του εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν, ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος ὑπέστη βαρυτάτης μορφῆς στηθικὴν ἀσθένειαν καὶ ὑπεχρεώθη ν' ἀποσυρθῆ τῆς Σχολῆς.

Ἀπὸ ἔλλειψιν ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν υἰείαν του — ὅπως πράττει καὶ σήμερον, πρὸς διαρκῆ ἀνησυχίαν τῶν καλῶν του φίλων — καὶ ἀπὸ συνήθειαν νὰ ἐνδύεται ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλαφρότερον, ἐπῆρε ἓνα βαρείας μορφῆς κρυολόγημα, τὸ ὁποῖον ἐξειλίχθη εἰς σοβαρώτατον στηθικὸν νόσημα.

Οἱ Ἕλληνες θεράποντες ἰατροὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ συνέστησαν ν' ἀπόσχη ἀμέσως ἀπὸ τὰ μαθήματα, ἐὰν ἤθελε νὰ ἐπιζήση. Ποῦ νὰ τὸ βάλῃ κάτω, ὅμως, ὁ δυναμικὸς αὐτὸς ἄνθρωπος; Μὲ τὴν ἰσχυράν του θέλησιν ἐπέτυχεν ν' ἀποθεραπευθῆ τελείως καὶ νὰ τραβήξῃ ἔκτοτε τὸν εὐλογημένον δρόμον του, τὸν δρόμον ποὺ τοῦ εἶχε χαράξει ἡ Θεία Πρόνοια, δρόμον ὁ ὁποῖος, ὅσον καὶ ἂν ἦτο εὐλογημένος, δὲν ἔπαυεν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι δύσκολος καὶ τραχύς, καὶ ἐνίοτε γεμᾶτος ἀπὸ ἀκάνθας, φαρμάκια καὶ ἀγωνίας.

Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ὡς ἄνω ἀσθενείας του, ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος ἐπέδειξε τὸν ἴδιον ἥρωϊσμόν καὶ τὴν αὐτὴν ἀπαράλλακτον αἰσιοδοξίαν—διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς νόσου—μὲ τὸν ἀείμνηστον στρατηγὸν Ν. Πλαστήραν, ὁ ὁποῖος, εὐρεθεὶς εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς φυματιώσεως τὸ 1923, κατώρθωσε μὲ τὴν ἰσχυράν του θέλησιν καὶ τὴν τρομερὰν αἰσιοδοξίαν του, ν' ἀποθεραπευθῆ καὶ νὰ

Ο ΔΙΑΚΟΝΟΣ ΙΑΚΩΒΟΣ ΩΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΑΛΚΗΝ

(Καθήμενος, δεύτερος ἐξ ἀριστερῶν)

ἀποθάνῃ ἀπὸ ἄλλην ἀσθένειαν καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν φυματίωσιν, διὰ τὴν ὁποῖαν, οἱ διασημότεροι ἰατροί, τὸν εἶχαν ὀριστικῶς «ξεγράψει».

Μά, μόνον τὴν στηθικὴν νόσον ἐπέτυχε νὰ καταπολεμήσῃ ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος; Καὶ τοῦ σακχάρου; Πρὶν ἀπὸ δύο ἔτη ἢ ζωὴ του ἐκινδύνευσε σοβαρώτατα ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ταύτην. Τὴν ἐδάμασεν, ὅμως, καὶ αὐτὴν, κατὰ προσφυᾶ ἔκφρασιν στενοῦ φίλου του.

— Ἀκόμα καὶ τὸ σάκχαρον ἔδαμάσατε, Σεβασμιώτατε, τοῦ ἔγραψεν.

Ἀναφέραμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες παθολόγοι τῆς Κων/πόλεως ἐγνωμάτευσαν ὅτι ἡ ἀσθένειά του ἦτο τόσο σοβαρᾶς μορφῆς, ὥστε τοῦ ἐπεβάλλετο ν' ἀπόσχη ὀριστικῶς τῶν σπουδῶν του. Ἀντιθέτως, ὁ Ἀρμενίος διαπρεπῆς παθολόγος Κορασαντζιὰν ἀπεφάνθη ὅτι θὰ ἀπεθεραπεύετο καὶ θὰ ἀπέθνησκεν ἀπὸ πᾶσαν ἄλλην νόσον ὄχι, ὅμως, τὴν στηθικὴν. Ἡ γνώμη αὐτῆ τοῦ διαπρεποῦς ἐπιστήμονος ἐδικαιώθη κατὰ τρόπον ἀπόλυτον. Ἡ στηθικὴ ἀσθένεια τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου κατεπολεμήθη ἐντὸς ἐνὸς ἔτους ριζικῶς καὶ οὐδέποτε πλέον τὸν ἠνώχλησεν.

Εὐθύς, μετὰ τὴν γνωμάτευσιν τοῦ Ἀρμενίου ἱατροῦ, ὁ Μητροπολίτης Ἰακώβος ἀνεχώρησε διὰ τὴν γενέτειράν του, τὰ Μοσχονήσια, ὅπου μὲ τὴν στοργικὴν συμπαράστασιν τῶν οἰκείων του, καὶ δὴ τῆς ἀδελφῆς του Λεμονιάς καὶ τῆς δευτέρας συζύγου τοῦ πατρός του, καὶ τὴν πιστὴν τήρησιν τῶν ὀδηγιῶν τοῦ ἱατροῦ Φλώρου, πατρός τοῦ Προέδρου τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου, ἡ ὑγεία του ἀπεκατεστάθη πλήρως.

Κατὰ τὸ στάδιον τῆς θεραπείας του δὲν ἔπαυσε οὔτε μίαν ἡμέραν νὰ μελετᾷ καὶ νὰ σκέπτεται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Σχολήν. Ἔτσι, ἐκέρδισε τὸν χρόνον ποῦ ἔχασε καὶ δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ παρακολουθήσῃ, ὅταν ἐπανῆλθε, τὰ μαθήματα ποῦ εἶχαν ἐν τῷ μεταξύ διδαχθῆ.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὴν Κων/πολιν, ἐπῆρε μαζί του τὴν ἀδελφὴν του Λεμονιάν, ἡ ὁποία εἰσήχθη εἰς τὸ Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον, ὑπὸ τῆς μητρὸς τοῦ νῦν Διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν κ. Κ. Ἡλιάσκου, μὲ τὴν πατρικὴν οἰκογένειαν τοῦ ὁποίου συνεδέετο στενῶς ὁ τότε φοιτητῆς Ἰακώβος. Ὁ σύνδεσμος, ἄλλωστε, ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον στενώτατος καὶ δεικνύει πόσον ἐκτιμοῦσαν τὸν Μητροπολίτην Ἰακώβον οἱ ἀνώτεροι Ἑλληνικοὶ κύκλοι τῆς Κων/πόλεως, ἀπὸ τῆς νεαρᾶς του ἀκόμη ἡλικίας, καὶ ποίαν σημασίαν ἀπέδιδον ἀπὸ τότε εἰς τὸ ἄτομόν του.

Ὅταν ἐγνώρισε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Νικόδημος καὶ ἤκουσεν ἔτι τὴν ἔλεγαν Λεμονιάν, δὲν τοῦ ἤρεσε τὸ ὄνομα, διὰ κόρην χριστιανήν. Τὴν ἔβαλε τότε καὶ ἔσκυψε καὶ τὴν εὐλόγησε, δώσας εἰς αὐτὴν νέον ὄνομα: Λουκία. Ἡ Λουκία, δυστυχῶς, ἀπέθανε μετ' ὀλίγον χρόνον ἀπὸ πνευμονίαν.

Τὸν Ἰούνιον τοῦ ἔτους 1903 ὁ Διάκονος Ἰακώβος ἐξῆλθε τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς μὲ τὸν βαθμὸν ἄριστα. Ἐπιπροσθέτως ἦτο καὶ κάτοχος τῆς Γαλλικῆς γλώσσης.

Τὸ μεγάλο ὄνειρο τῆς ζωῆς του, νὰ γίνῃ Ἀρχιερεύς, ἤρχιζε πλέον νὰ λαμβάνῃ σάρκα καὶ ὄστᾶ. Τὸ δίπλωμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ἤνοιξε τώρα διάπλατα τὸν δρόμον τῆς μεγάλης αὐτῆς κατακτήσεως. Ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα, τὰ πάντα ἐξηρτῶντο ἀπὸ τὸν ἴδιον. Ἄ! ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἑαυτόν του, τὸν ἐγνώριζε καὶ τοῦ εἶχεν ἐμπιστοσύνην. Ἡ τελικὴ νίκη θὰ ἔστεφε ταχύτατα τὰς προσδοκίας του.

Εἰς τὴν ἰδίαν μὲ αὐτὸν τάξιν τῆς Σχολῆς, ἑπτὰ συμφοιτηταί του ἠξιώθησαν νὰ γίνουν Ἀρχιερεῖς. Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρῦσανθος, ὁ Σιναίου Πορφύριος, ὁ Διδυμοτείχου Ἰωακείμ, ὁ Ἐπίσκοπος Πατάρων Μελέτιος καὶ ὁ Νευροκοπίου Φιλόθεος. Ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Σπυρίδων ἦτο κατὰ δύο τάξεις ἀρχαιότερος. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀπεδήμησαν εἰς Κύριον ὁ Χρῦσανθος καὶ ὁ Φιλόθεος.

Ὅταν τὸ πρῶτον εἰσήχθη εἰς τὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ὁ Γραμματεὺς τὸν ἠρώτησε μίαν ἡμέραν ποῖον ἦτο τὸ ὄνομα τοῦ πατρός του. Νικολάου, ἀπήντησε, φρονῶν ὅτι τὸν ἠρώτησε διὰ τὸ μικρὸ ὄνομα τοῦ πατρός του. Κατεγράφη, λοιπόν, εἰς τὴν Σχολὴν μὲ ἐπίθετον Νικολάου — Ἰάκωβος Νικολάου. Καί, ἔτσι, τὸ Γκιγκίλας ἔγινε καὶ παρέμεινε Νικολάου.

ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

Μὲ τὸν Μητροπολίτην Σμύρνης Βασίλειον, ὁ φοιτητὴς τῆς Σχολῆς Χάλκης Διάκονος Ἰάκωβος συνεδέθη στενώτερον κατὰ τὸν χρόνον τῶν σπουδῶν του. Τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς ἐφιλοξενεῖτο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μητροπολίτου, εἰς τὸ Φανάριον. Ὁ Βασίλειος διετέλεσε δύο ἔτη Συνοδικός. Ὁ μέγας ἐκεῖνος Ἱεράρχης ἠγάπησε τὸν προστατευόμενόν του ὡς νὰ ἦτο υἱός του καὶ τὸν ἐκαμάρωνεν ἀλματωδῶς προοδεύοντα εἰς τὴν Σχολὴν. Ἀνέμενε μὲ κρυφὸ καμάρι τὴν ὥραν τῆς ἀποφοιτήσεώς του διὰ νὰ τὸν πάρῃ κοντά του εἰς τὴν Σμύρνην ὅπου ἐπρόκειτο νὰ ἐκπληρωθοῦν αἱ φιλοδοξίαι του — νὰ γνωρίσῃ τὸν πρῶτον μέγαν θρίαμβον τῆς ἐξόχου σταδιοδρομίας του.

Τὸν Αὐγούστον τοῦ ἔτους 1903 ἔφθανεν εἰς τὴν Σμύρνην καὶ ἀμέσως διωρίζετο Μέγας Ἀρχιδιάκονος τῆς Μητροπόλεως, ἐρχομένης ἀμέσως μετὰ τὴν Κων/πολιν εἰς σειρὰν σπουδαιότητος.

Ὁ μικρὸς Κανονάρχης τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος τῶν Μοσχονησίων, εἰσήρχετο τώρα εἰς τὴν ὑπεύθυνον διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας μὲ καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις βαρυτάτης σημασίας. Διότι, ἐλλείψει Πρωτοσυγγέλου, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ πρώτου, μετὰ τὸν

Μητροπολίτην, υπεύθυνου διοικητικοῦ ὄργανου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας.

Ὁ Ἀρχιδιάκονος μιᾶς Μητροπόλεως, εἶναι διοικητικὸν ὄργανον — Ἀρχή. Προΐσταται ὅλων τῶν Διακόνων τῆς Μητροπόλεως καὶ τῶν Ἱερέων, καὶ ἀναπληροῖ τὸν Πρωτοσύγγελον.

Διὰ νὰ κριθῆ ὀρθῶς ἡ δρᾶσις τοῦ Διακόνου Ἰακώβου εἰς τὴν Σμύρνην ὡς ἀτόμου μὲ ὑπεύθυνον θέσιν εἰς τὸν δημόσιον βίον, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γνωρίσωμεν τὴν σημασίαν τῆς ἀποστολῆς ἣτις τοῦ ἀνετέθη. Δηλαδή, πρέπει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του ὁ ἀναγνώστης ποῖος ἦτο ὁ ρόλος τὸν ὁποῖον διεδραμάτιζεν ἡ Μητρόπολις Σμύρνης, ὡς ἐθνικο-θρησκευτικὸν Κέντρον 500.000 Ἑλληνορθοδόξου πληθυσμοῦ, ζῶντος ὑπὸ τὸ φοβερὸν Σουλτανικὸν καθεστῶς, καί, ἐν συνεχείᾳ, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Νεοτούρκων.

Τὰς ἐξηγήσεις αὐτὰς θὰ μᾶς τὰς δώσῃ ὁ κ. Ἀντ. Ἀθηνογένης, ἐκ τῶν ἐπιφανῶν δικηγόρων καὶ προκρίτων τῆς Σμύρνης καὶ ὁ ἰδιαιτέρως στενότερος συνεργάτης τοῦ Ἀρχιδιακόνου Ἰακώβου.

Ἴδου τὸ πρῶτον μέρος τῶν σημειώσεων τοῦ κ. Ἀθηνογένη :

Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΣΜΥΡΝΗΣ

«Συμφώνως πρὸς τὸν Κοινοτικὸν κανονισμόν τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως Σμύρνης—κεκοσμημένης μὲ τὴν θυσίαν τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Πολυκάρπου ἐν τῷ Σταδίῳ τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ Πάγου τὸ 155 μ. Χ., μὲ τὰς γονίμους ὑπηρεσίας τοῦ Μητροπολίτου τῆς Γρηγορίου τοῦ ἐκ Δημητσάνης ἀπὸ τοῦ 1790 μέχρι τοῦ 1812 καὶ τὴν σύγχρονον μεγαλῆ εἰώδη θυσίαν τοῦ ἐκ Τριγλίας Μητροπολίτου Χρυσοστόμου—, οἱ ἐκάστοτε Μητροπολίται Σμύρνης ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν ἐκ τῶν εὐρυτάτων προνομίων ἐξουσιῶν των, εἶχον συμπαραστάτας καὶ συμβούλους 24μελές Συμβούλιον ἐκ 12 Δημογερόντων καὶ 12 μελῶν τῆς «Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς», ἐκλεγομένων διὰ λαϊκῆς ψήφου ἀνὰ τετραετίαν.

»Ἀσκήσας ἐπὶ τέσσαρας τετραετίας τὸ τιμητικὸν ἀξίωμα τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς «Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς», εἶχον τὴν εὐκαιρίαν αὐτοπροσώπως νὰ παρακολουθήσω κατὰ βῆμα καὶ νὰ διαπιστώσω τὰς ἐξαιρετικὰς ἀρετὰς τοῦ ἀποφοίτου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Διακόνου Ἰακώβου, τὸ πρῶτον ὡς Ἀρχιδιακόνου καὶ εἶτα ὡς Ἐπισκόπου Χριστουπόλεως, ἐν τῇ Μητροπόλει Σμύρνης.

»Μητροπολίτης Σμύρνης ἦτο ὁ αὐστηρὸς τηρητῆς τῶν Πατριαρχικῶν παραδόσεων Βασίλειος, ὑπερήλικος ὢν καὶ πάσχων ἐκ χρονίου νοσήματος, ὅστις εὗρεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Διακόνου Ἰακώβου

πολύτιμον βοηθόν καί συμπαραστάτην, ὅστις οὐσιαστικῶς ἀντεμετώπιζεν ὅλας τὰς εὐθύνας καί τὰ βάρη τοῦ Μητροπολιτικοῦ ἀξιώματος.

» Ἐν τῇ 36ῃ σελίδι τοῦ περισπουδάστου ἔργου τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Λαμπάκη «Οἱ ἑπτὰ Ἀστέρες τῆς Ἀποκαλύψεως», ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ ὡς ἐξῆς διὰ τὸν Ἀρχιδιάκονον Ἰάκωβον: «*Εἶναι ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς Μ. Ἀρχιδιάκονος τῆς Μητροπόλεως καὶ ἤδη Χριστουπόλεως, βοηθὸς πάντοτε τοῦ Ἱεράρχου Βασιλείου, τοῦ Ἀγγέλου τῆς Ἐκκλησίας Σμύρνης*». Πράγματι, ὁ νεαρὸς τότε Ἰάκωβος ἤσκει οὐσιαστικῶς τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης.

» Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ ἐθνικο-θρησκευτικοῦ τούτου Κέντρου ἐπεξετείνετο πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς περιφέρειας, τῆς καθοριζομένης ὑπὸ τῶν Ἐθνικῶν καὶ Πατριαρχικῶν κανονισμῶν.

» Ἀριθμητικῶς, ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ, ὁ Ἑλληνορθόδοξος πληθυσμὸς εἶχε μεγάλην ὑπεροπλίαν ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Μουσουλμάνους κατοίκους καὶ ἔναντι τῶν λοιπῶν ἐπὶ μέρος Ἐθνοτήτων.

» Βιομηχανικῶς, ἐμπορικῶς, γεωργικῶς, ἐπιστημονικῶς εἶχε καταπληκτικὴν ὑπεροπλίαν ἐπὶ ὅλων τῶν συνοίκων λαῶν.

» Ἐκπαιδευτικῶς ἡ Ἑλληνορθόδοξος Σμύρνη εἶχε τρία Δημόσια Γυμνάσια, καὶ Εὐαγγελικὴν Σχολὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1730, τὸ Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον τῆς Ἀγίας Φωτεινῆς ἀπὸ τοῦ 1802 καὶ τὸ «Ὁμήρειον» ἀπὸ τοῦ ἔτους 1881, μὲ παραρτήματα Διδασκαλείου τῶν ὁποίων οἱ ἀπόφοιτοι ἀπεστέλλοντο εἰς τὰς τρεῖς χιλιάδας Κοινοτήτας τῆς ἐνδοχώρας ὡς διδάσκαλοι τῆς ἐθνικῆς παιδείας, βάσει τῶν προνομίων τῶν ἰσχυσάντων ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1453 μέχρι τῆς 24ης Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1923 (Συνθήκη Λωζάνης).

» Κατὰ τὰς περιπτώσεις θεομηνιῶν, σεισμῶν, πλημμυρῶν, τὴν ἐντελῶς ἀνύπαρκτον κρατικὴν πρόνοιαν, ἀνεπλήρου ἢ Μητρόπολις Σμύρνης ἐπεμβαίνουσα γοργῶς καὶ ἐπανορθωτικῶς.

» Μέγας ἀριθμὸς Ἑλλήνων τὸ γένος καὶ ὀρθοδόξων τὸ θρησκεύμα, διὰ λόγους ἀτομικῆς καὶ περιουσιακῆς ἀσφαλείας εἶχον γίνεαι ὑπήκοοι τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, τὸ οἰκογενειακόν, ὅμως, καθεστῶς αὐτῶν διήπετο ὑπὸ τῆς Μητροπόλεως, ἧς ἡ ἀρμοδιότης περιέκλειεν καὶ θέματα διεθνοῦς δικαίου.

» Κατὰ τὴν δοκιμασίαν τοῦ 1891, ἐπὶ Σουλτανικοῦ καθεστῶτος τοῦ Χαμίτ, ὅτε ὁ τότε Μέγας Βεζύρης Κιαμήλ πασᾶς διέταξε κατάργησιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν προνομίων τοῦ Γένους, ὁ Ἑλληνορθόδοξος πληθυσμὸς τῆς Σμύρνης δι' ὀγκώδους συγκεντρώσεως 40.000 ἀνδρῶν ἠξίωσε καὶ ἐπέτυχεν τὴν διατήρησιν τῶν προνομίων.

» Ἐπὶ πάντων τῶν κεφαλαίων τούτων ἡ Μητρόπολις Σμύρνης

εἶχε τὸν ἔλεγχον, τὴν εὐθύνην καὶ τὴν κατευθυντήριον γραμμὴν, ἢ οὐσιαστικὴ διαχείρισις τῶν ὁποίων ἀνετέθη τὸ 1907 εἰς τὸν Ἀρχιδιάκονον Ἰάκωβον, δοθέντος ὅτι ὁ Μητροπολίτης Βασίλειος ἦτο διαρκῶς κλινήρης καὶ διότι ἀπὸ τοῦ πρώτου ἔτους τῆς διακονίας του ὁ Ἰάκωβος ἐπέδειξεν, εἰς τὸ πολυσχιδὲς ἔργον του, ἦθος ἐνάρετον, φρόνησιν Μέντορος καὶ φιλοπατρίαν Κυναιγείου.

»Τὰς ἀρετάς του ταύτας ἀξιοποίησαν αἱ Ἐφορεῖαι τῶν μεγάλων Δημοσίων Γυμνασίων, διορίσασαι, κατὰ τὴν κρατοῦσαν παράδοσιν, τὸν Ἀρχιδιάκονον Ἰάκωβον καθηγητὴν τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν. Οὗτος, παρὰ τὰς βαρεῖας Διοικητικὰς ἀσχολίας του, ἔσκησε τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον του λίαν ἐπιτυχῶς καὶ μὲ μέγαλον ἐνθουσιασμόν».

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τελειώνει τὸ πρῶτον μέρος τῶν σημειώσεων τοῦ κ. Ἀθηνογένη.

Εἰς γενικὰς γραμμάς, αὐταὶ ἦσαν αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης βάσει τῶν προνομίων ἅτινα τὸ 1453 παρεχωρήθησαν ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ, εἰς τὸ ὑποδουλωθὲν Ἑλληνικὸν Γένος, ἐκπροσωπούμενον ἔκτοτε ἐθνικῶς καὶ πολιτικῶς ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅταν ἀναλύσῃ κανεὶς τὰ προνόμια καὶ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του ἀφ' ἑνὸς τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ὑπεροχὴν τοῦ Ἑλληνορθοδόξου στοιχείου ἔναντι τῶν Τούρκων καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν εὐφυᾶ τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες Ἀρχιερεῖς ἔσκησαν ταῦτα, διαπιστώνει τὸ ἐκπληκτικὸν φαινόμενον ὅτι, ἐκάστη Ἑλληνικὴ Μητρόπολις τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας ἀπετέλει, τρόπόν τινα, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς, «κράτος ἐν κράτει», τοῦ ὁποῖου ἡ σημασία καὶ ἡ δρᾶσις ἀνήρχετο ἢ ἐμειοῦτο ἀναλόγως τῶν προσωπικῶν ἱκανοτήτων τοῦ ἐκάστοτε Ἑλλήνου Μητροπολίτου.

Ἡ Μητρόπολις Σμύρνης, εἰς σημασίαν καὶ σπουδαιότητα, ἔρχετο ἀμέσως μετὰ τὴν Κων)πολιν. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐφρόντιζε καὶ ἐτοποθέτει πάντοτε εἰς αὐτὴν Μητροπολίτας μὲ ἀποδεδειγμένας ἱκανότητας καὶ προσωπικὸν κύρος, μὲ σύνεσιν, θάρρος, ἐργατικότητα καὶ ἐξαιρετικὴν φιλοπατρίαν.

Τοιοῦτος ἦτο ὁ Ἱεράρχης τὸν ὁποῖον ἔρχετο νὰ ἀναπληρώσῃ εἰς τὴν ὑψηλὴν καὶ δυσχερῆ ἀποστολὴν του ἕνας ἄγνωστος τοῖς πᾶσι νεαρὸς Διάκονος.

Οὔτε σπουδαῖον παρελθόν, οὔτε δημιουργικὴν δρᾶσιν εἶχε μέχρι τοῦδε ὁ Ἰάκωβος, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἐστηρίζοντο, μὲ κάποιαν

έξασφάλισιν, οί υπεύθυνοι Ἐκκλησιαστικοί καί Κοινοτικοί κύκλοι τῆς Σμύρνης διά νά τοῦ παραδώσουν τήν διαχείρισιν τόσων σημαντικῶν προβλημάτων, ἐκ τῆς τακτοποιήσεως τῶν ὁποίων ἐξηρτᾶτο πολλάκις καί αὐτή ταύτη ἡ ζωὴ μυριάδων Ἑλληνορθόδξων.

Ἐνας ἀπόφοιτος τῆς Χάλκης, μόλις εἰκοσιπενταετής, ἐπωμίζετο τὰς εὐθύνας γιγαντιαίας ἀποστολῆς : τήν διακυβέρνησιν ἐνός «κράτους», ὅπως ἦτο ἡ Μητρόπολις Σμύρνης, μέ τὰς εὐρυτάτας δικαιοδοσίας καί ἀρμοδιότητας τὰς ὁποίας τῆς ἀνεγνώριζον τὰ προνόμια τοῦ 1453.

Καί ὑπὸ ποίαν κατάστασιν πραγμάτων; Ἀρχικῶς, κατὰ τήν ὀξυτέραν φάσιν τῆς πάλης τῶν Νεοτούρκων ἐναντίον τοῦ Σουλτανικοῦ καθεστώτος τοῦ Χαμίτ καί ἐν συνεχείᾳ ἐν μέσῳ τοῦ φανατισμοῦ τῶν κυριαρχησάντων Νεοτούρκων.

Τὸ ἄτομον ποῦ θὰ ἀντεμετώπιζεν ἀπὸ τήν ἐθνικὴν ἔπαλξιν τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης τὸ μῖσος τῶν νέων κυριάρχων τῆς Τουρκίας ἐναντίον τοῦ Ἑλληνορθόδξου πληθυσμοῦ, δὲν ἤρκει νά ἦτο ἀπλῶς εὐφυές. Ἐχρειάζετο ἓνας ὑπερμέτρως ἰδιοφυῆς καί μέ σιδερένια ψυχικὴν παλληκαριά διά νά τὰ βγάλη πέρα μαζί των.

Ποῖος ἐφαντάζετο ὅτι ὁ νεαρὸς ἐκεῖνος Διάκονος ὑπέκρυπτεν ὑπὸ τήν ἀσκητικὴν του λιτότητα καί τὸ ἤρεμον καί μειλίχιον ὕφος του τὰ στοιχεῖα τῆς ἰσχυρᾶς προσωπικότητος, ἓνα δυναμικὸν ἄνθρωπον μέ ἰδιότυπον πολιτικὴν ἰδιοφυΐαν ἢ ὁποία δὲν θ' ἀργοῦσε νά φανῆ ὀλόλαμπρος καί δημιουργικὴ;

Μόνον ὁ Μητροπολίτης Βασίλειος ἐγνώριζεν ἀπὸ τί περίφημο ὕλικὸ ἦτο πλασμένος ὁ Ἀρχιδιάκονός του. Κατὰ τὰ ἔτη τῶν σπουδῶν του, τὰ ὁποῖα βῆμα πρὸς βῆμα παρηκολούθησεν, διεπίστωσεν εἰς τὸν φοιτητὴν Ἰάκωβον σπάνια φυσικὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα προσέδιδον εἰς τὸν νεαρὸν αὐτὸν τὸ βάθος καί τὸ κῦρος σπουδαίας προσωπικότητος. Αὐτό, ὅμως, ποῦ κυριολεκτικῶς κατέπληξε τὸν γέροντα σοφὸν Ἱεράρχην ἦτο τὸ ὅτι ὁ Ἰάκωβος εἶχεν αὐτεπίγνωσιν τῆς δυνάμεως ποῦ τοῦ προσέδιδον αἱ ἱκανότητές του!

Τὸν ἐκάλεσε, λοιπόν, εἰς τήν Σμύρνην. Καί τοῦ παρέδωσεν, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ὀλόκληρον τήν ἐξουσίαν του μέ τυφλὴν ἐμπιστοσύνην. Ἡ δικαίωσίς του ἦλθε ταχύτατα καί πανηγυρικῆ. Ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος Ἰάκωβος κατέπληξεν τοὺς πάντας, καί τοὺς προὔχοντος καί τὸν λαόν, καί τοὺς Ἑλληνας καί τοὺς Τούρκους μέ τήν θυελλώδη δραστηριότητα ποῦ ἀνέπτυξε, τήν πνευματικὴν εὐκινησίαν μέ τήν ὁποίαν ἐχειρίζετο τὰ μεγάλα ἐθνικο - πολιτικὰ θέματα, τήν δίχως χρονικὸν περιορισμὸν ἐργατικότητά του, μέ τὰ ἐπιτεύγματα ποῦ ἐπέτυχεν εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς ἢ δημιουργικὴ μεγαλοφυΐα του.

Ἀπὸ τὴν μακρὰν ἀπουσίαν τοῦ μητροπολίτου Βασιλείου ἐκ τῆς ἀσκήσεως τῶν πολλαπλῶν καθηκόντων του, ἡ θρησκευτικο-ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότης τῆς Μητροπόλεως εἶχε παραλύσει εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῶν παλλαπλῶν ἀρμοδιοτήτων της. Πλὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ὅλα τὰ ἄλλα ζωτικὰ θέματα τὰ διεχειρίζοντο μόνοι οἱ Δημογέροντες, χωρὶς οὐσιαστικὴν ἀνάμιξιν τῆς Μητροπόλεως, πρᾶγμα ποῦ ἀπεστέρει τὰς ἀποφάσεις των τοῦ κύρους τῆς Μητροπολιτικῆς ἡγεσίας.

Καὶ πότε συνέβαινον αὐτά; Εἰς ἐποχὴν, ὅπως εἴπομεν, ποῦ ἐπιτακτικῶς ἀπαιτοῦσε τὴν ἀνάπτυξιν μεγαλυτέρας δυνατῆς δραστηριότητος ὅπως ἀποσοβηθῆ ὁ ἄμεσος κίνδυνος ποῦ ἠπεῖλει τὰ προνόμια,^ε χάρις εἰς τὰ ὁποῖα ἐστάθη δυνατόν νὰ ζήσῃ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀνατολῆς. Νὰ ἦτο ἄραγε μία ἀπὸ τὰς εὐνοίας τῆς Θεῆς Προνοίας πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν ἢ παρουσία τοῦ Διακόνου Ἰακώβου εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης, κατὰ τὰς δυσκόλους ἐκεῖνας περιστάσεις;

Ὁ βιογράφος του ὑποστηρίζει ἐντόνως τὴν ἄποψιν αὐτὴν. Παρατηρήσατε ὁποῖα ἀλληλουχία γεγονότων καὶ πράξεων συνείργησε διὰ νὰ φθάσῃ ὁ Ἰακώβος εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης:

Εἰς ἡλικίαν ἑπτὰ ἐτῶν δὲν ἔχει πλέον γονεῖς. Χωρὶς προστάτας καὶ οἰκονομικὴν ὑπόστασιν ἦτο καταδικασμένος, ὡς ἐκ τῶν συνθηκῶν ποῦ ἐπεκράτουν εἰς τὴν οἰκογένειάν του, ν' ἀκολουθήσῃ χειρωνακτικὸν ἐπάγγελμα. Εὐρίσκει, ὅμως, μόνος του τὴν λαμπροτέραν σταδιοδρομίαν.

Πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ὠδήγησε τὰ βήματά του ἡ φυσικὴ κλίσις του. Ἐκεῖ, εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς, θὰ εὕρῃ θερμὴν προστασίαν καὶ θὰ δοξασθῆ. Καὶ πηγαίνει πρὸς τὰ ἐκεῖ μόνος του.

Φροντίδι τῆς Ἐκκλησίας ἐκμανθάνει γράμματα καὶ μὲ τὴν προστασίαν της πάλιν εἰσέρχεται εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Χριστοῦ. Χειροθετεῖται Κανονάρχης εἰς ἡλικίαν δώδεκα ἐτῶν καὶ πρὶν κλείσῃ τὰ δέκα ἕξ εἶναι Διάκονος.

Μέχρις ἐδῶ, τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸν δὲν παρουσιάζει ἡ σταδιοδρομία του. Δὲν εἶναι πολὺ σπουδαῖον, οὔτε καὶ ἀσύνηθες τὸ φαινόμενον, ἓνα πτωχὸ καὶ ὀρφανὸ παιδί νὰ τύχῃ προστασίας ἐνδὸς Ἐπισκόπου καὶ νὰ γίνῃ Διάκονος, κατόπιν δὲ μὲ τὰ ἀτομικὰ ἐφόδια ποῦ διαθέτει νὰ φθάσῃ κάποτε μέχρι τοῦ βαθμοῦ τοῦ Πρεσβυτέρου.

Διὰ νὰ ἀνέλθῃ περισσότερον ὁ Ἰακώβος τοῦ ἐχρειάζοντο πολλὰ πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν διαθέτει. Ἐπομένως, τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸν δὲν παρατηρεῖται μέχρι τῆς χειροτονίας του εἰς Διάκονον, πλὴν τοῦ νεαροῦ τῆς ἡλικίας του, διότι δὲν εἶναι, ὁμολογουμένως,

σύνηθες τὸ φαινόμενον νὰ χειροτονῆται Διάκονος ἓνα ἀμούστακο ἀκόμη δεκαεξάχρονο παιδί.

Τὸ σπουδαῖον καὶ ἐξαιρετικόν, διὰ τὸν Μητροπολίτην Ἰάκωβον, ἀρχίζει ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα. Ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτὸ τῆς ἡλικίας του, ὅλα ὅσα συμβαίνουν εἰς τὴν ζωὴν του, τὰ πάντα, συγκλίνουν, δύναται τις νὰ εἶπῃ, πρὸς ἓνα σκοπὸν καθωρισμένον: νὰ φθάσῃ ταχύτατα εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Μητροπόλεως τῆς Σμύρνης!

Εἰς τὴν ἀπέναντι τῶν Μοσχονησίων Μικρασιατικὴν ἀκτὴν ὁ Μητροπολίτης Σμύρνης Βασίλειος εἶναι πολὺ γέρων καὶ βαρύντατα ἀσθενής. Εὐρίσκεται, κατὰ συνέπειαν, εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητήσῃ βοηθὸν ὁ ὁποῖος θὰ τὸν ἀπήλλασσε ἀπὸ ἓνα μεγάλο μέρος τῶν πολλῶν ὑποχρεώσεών του.

Φυσικά, μόνον εἰς τὸν Διάκονον τῆς Ἁγίας Τριάδος τῶν Μοσχονησίων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ἢ σκέψῃς του. Οὐδὲ κἂν ἐγνώριζε τὴν ὑπαρξίν του. Ἀλλά, καὶ ἂν ἀκόμη τὸν ἐγνώριζε τὸ πρᾶγμα δὲν θὰ εἶχε σημασίαν. Ἐνα παιδί δέκα ἕξ χρόνων, δὲν ἤμποροῦσε νὰ γίνῃ βοηθὸς τοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης. Εἶχεν, ἄλλωστε, τὴν εὐχέρειαν ὁ Βασίλειος νὰ ἀνεύρῃ κατάλληλον βοηθὸν μεταξὺ τῶν κληρικῶν τῆς Μητροπόλεως του.

Ἐν τούτοις, παρὰ τὴν ἀνάγκην ἢ ὁποῖα φορτικῶς τὸν ἐπίεζε νὰ προσλάβῃ βοηθὸν καὶ παρὰ τὴν εὐχέρειαν ποὺ εἶχεν εἰς τὴν ἐκλογὴν του, δὲν τὸ πράττει. Εἶναι ἄνωθεν καθωρισμένον ποῖος θὰ γίνῃ ὁ βοηθὸς του: Τὸ ἄγνωστον παιδί τῶν Μοσχονησίων, τὸ ὁποῖον τῶρα μόλις κάμνει τὴν ἐμφάνισίν του εἰς τὸ προσκήνιον τῆς ζωῆς.

Τὸ 1895 ὁ Ἐπίσκοπος τῶν Μοσχονησίων Ἰάκωβος ἐπικαλεῖται ὑπὲρ τοῦ Διακόνου του τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλείου. Ὁ γέρων Μητροπολίτης δὲν γνωρίζει τὸν Ἰάκωβον, φροντίζει, ὅμως, καὶ γίνεται δεκτὸς εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης. Ἡ γνωριμία των γίνεται πλέον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Διάκονος Ἰάκωβος εἶναι τότε ἡλικίας δέκα ἑπτὰ ἐτῶν. Εἶναι παιδί ἀκόμη. Αὐτό, ὅμως, δὲν ἐμποδίζει τὸν σοφὸν Ἱεράρχην νὰ τὸν προσέξῃ, νὰ μελετήσῃ τὸν χαρακτήρα του, νὰ διαπιστώσῃ κάτι τὸ ἐξαιρετικόν, τὰ σπάνια ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ προσόντα του.

Μένει κατάπληκτος ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς προσεκτικῆς παρακολουθήσεως τὴν ὁποῖαν ἐπὶ μακρὸν χρόνον κάμνει ἐπὶ τοῦ Ἰακώβου. Καὶ δὲν ἀργεῖ νὰ καταλήξῃ: «Αὐτὸς εἶναι ὁ κατάλληλος βοηθὸς ποὺ ἔχω ἀνάγκην!»

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποὺ ἀποφασίζει ἔτσι, περιβάλλει μὲ πατρικὴν στοργὴν τὸν νεαρὸν Ἰάκωβον, τὸν ἐνισχύει ποικιλοτρόπως εἰς τὴν ζωὴν

καί εἰς τὰς σπουδὰς του καὶ ἡσυχος πλέον ἀναμένει τὴν ἡμέραν τῆς ἀποφοιτήσεώς του ἐκ τῆς Χάλκης διὰ νὰ τὸν πάρῃ εἰς τὴν Σμύρνην.

Ὁ γέρον Βασίλειος κάμνει μίαν τρομερὰν θυσίαν ἢ ὁποῖα θὰ ἔχη ἄμεσον καὶ δυσμενέστατον ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς ἐπισφαλοῦς, ἄλλωστε, ὑγείας του: Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φόρτον ἐργασίας ὃ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Μητροπολιτικοῦ ἀξιωματός του ἐπωμίζεται — χάριν τοῦ Ἰακώβου — τὰ πρόσθετα καὶ μεγάλα βάρη τῆς ἀσκήσεως τῶν καθηκόντων τοῦ Πρωτοσυγγέλου τῆς Μητροπόλεως. (Ἡ θέσις ἐκκενοῦται καὶ δὲν τὴν συμπληρῶνει). Αὐτό, διὰ τὸν γέροντα καὶ πολὺ ἀσθενῆ Ἱεράρχην ἀποτελεῖ πραγματικὸν Γολγοθᾶν.

Παρὰ ταῦτα, οὐδὲ ἀπλῆ σκέψις διὰ πρόσληψιν ἄλλου βοηθοῦ. Θὰ περιμένῃ τὸν Ἰακώβον καὶ θὰ περιμένῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, διότι αἱ σπουδαὶ αὐτοῦ θὰ διαρκέσουν ὀλόκληρον ἑπταετίαν. Ἐν τῷ μεταξύ νέα χρόνια προστίθενται εἰς τὴν ἡλικίαν του καὶ ἡ ἀσθένεια, ἡμέρα, τῇ ἡμέρᾳ, μειώνει σοβαρώτερον τὰς ὀλίγας σωματικὰς δυνάμεις ποῦ τοῦ ἀπέμειναν.

Ἀλλά, περιμένει! Πιστεύει ἀκράδαντα ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια ἔχει ὀρίσει τὸν ἄνθρωπον ὃ ὁποῖος θὰ τὸν διαδεχθῇ εἰς τὰς εὐθύναις του. Ἡ πίστις του αὐτῇ τοῦ δίδει τὴν δύναμιν νὰ κρατηθῇ ἕως τὸν Αὐγούστον τοῦ 1903 ποῦ φθάνει εἰς τὴν Σμύρνης ὁ Παράκλητος!

Ἐπὶ ὀκτὼ ὀλόκληρα χρόνια, ράκος, ἐν τῷ μεταξύ, ψυχικὸν καὶ σωματικὸν, ἀνέμενε τὸν Ἰακώβον!

Πῶς, ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸν τὸν κατακλυσμὸν τόσων ἀπτῶν ἀποδείξεων, ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀλληλουχίαν καὶ συρροὴν τῶν γεγονότων καὶ πράξεων, πῶς ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐπέμβασιν τῆς ἀπειρου τοῦ Θεοῦ Σοφίας εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ἀνόδου τοῦ Διακόνου Ἰακώβου εἰς τὴν κορυφὴν τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης, καὶ μάλιστα εἰς ἡμέρας δεινὰς διὰ τὸν Ἑλληνορθόδοξον λαὸν τῆς;

ΜΕΓΑΣ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΣ

Τὸν Αὐγούστον τοῦ 1903, δύο μῆνας ἀπὸ τῆς ἀποφοιτήσεώς του ἐκ τῆς Χάλκης, ὁ Διάκονος Ἰακώβος ἀναλαμβάνει τὰ ἡνία τῆς διοικήσεως τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης.

Ὡς διὰ μαγείας τὰ πάντα μεταμορφοῦνται ἀμέσως εἰς τὴν Μητρόπολιν. Ἡ παρακμὴ τῆς ἀνακόπτεται εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ καὶ ἕνας ζωογόνος ἄνεμος ὠθεῖ τὴν πολὺπλευρον ἐξουσίαν τῆς πρὸς τὴν δράσιν καὶ τὴν πρόοδον.

Ἡ φήμη του φθάνει ταχύτατα ἕως τὸ ἀνώτατον Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ Φανάριον. Φήμη περὶ ἐνὸς θαυματοποιοῦ, ἐνὸς μάγου.

“Ο,τι παίρνει εἰς τὰς χεῖρας του μεταβάλλεται ἀμέσως εἰς πράξιν, εἰς ἔργον. Τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο τὰ ἐκκρεμοῦντα ζητήματα ἐπιλύονται καὶ νέοι δρόμοι, νέοι ὀρίζοντες δημιουργικῆς δράσεως διανοίγονται καὶ προωθοῦνται.

Τὸ Φανάριον παρακολουθεῖ μὲ ἐξαιρετικὴν προσοχὴν τὸν Μ. Ἀρχιδιάκονον τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης. Οἱ σεβάσμιοι καὶ σοφοὶ Ἱεράρχαι τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου δὲν κατορθώνουν εὐκόλως νὰ παραδεχθοῦν ὅτι εἶναι δυνατὴ μία τοιαύτη ἐκπληκτικὴ δρᾶσις ἐκ μέρους ἑνὸς τόσο νεοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μεγάλη καὶ σοφὴ πεῖρα των δικαιολογεῖ τὴν ἐπιφυλακτικότητά που δεικνύουν ἔναντι τῶν σχετικῶν εἰδήσεων που καταφθάνουν εἰς τὴν Κων)πολιν ἀπὸ τὴν Σμύρνην.

Ἔρχονται, ὁμως, ἔτσι νὰ πράγματα, ὥστε τὸ Οἴκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς ὑπηρεσίας του, νὰ τοῦ ἀναθέσῃ ἐξαιρετικῆς σημασίας ἀποστολὴν εἰς τὴν ὁποῖαν ἐπιτυγχάνει καθ’ ὅλην τὴν γραμμὴν, ἐνῶ ὅλοι οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀπέτυχον παταγωγῶς. Αὐτὴ ἡ ἐπιτυχία πείθει, πλέον, τοὺς σοφοὺς ποιμένας τοῦ Πατριαρχείου περὶ ὄλων ὄσων ἡ φήμη ἀπέδιδεν εἰς τὸν Ἀρχιδιάκονον. Ἐκτοτε ὁ Οἴκουμενικὸς Θρόνος — παρὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας τοῦ Ἰακώβου — τοῦ ἀναθέτει καὶ ἄλλας σημαντικὰς ἀποστολάς καὶ τὸν περιβάλλει πλέον μὲ τὴν ἀνεπιφύλακτον ἐμπιστοσύνην του.

Ἀπὸ τὰς κυριωτέρας φροντίδας τοῦ Ἰακώβου εἰς τὴν Σμύρνην εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις τῆς Ἑλληνορθοδόξου νεολαίας. Ἀπὸ ἰδικὴν του πεῖραν γνωρίζει ὁποῖον ἀγαθὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἡ μόρφωσις καὶ μάλιστα διὰ τὸν ὑπόδουλον Ἕλληνα, ὅστις, ὡς ἀπέδειξεν ἡ πεῖρα τῶν αἰῶνων δουλείας, μόνον διὰ τῆς μορφώσεως ἐξησφάλιζε κάπως τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν Τούρκων.

Ἡ ἐπιδίωξις αὐτὴ ἔχει καταστῆ πάθος εἰς τὸν Ἀρχιδιάκονον Ἰακώβον. Εἰς τὴν Σμύρνην καὶ παντοῦ ἄλλοῦ ὅπου πρόκειται νὰ δράσῃ, ἡ ἐνίσχυσις τῆς παιδείας κυριαρχεῖ τῆς πολιτείας του, καὶ ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν προσπάθειάν του.

Ἡ εὐρυτάτη δικαιοδοσία τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν ζητημάτων τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἔχῃ ἀποφασιστικὴν γνώμην καὶ θέσιν εἰς τὴν διαχείρισίν των. Τίθεται, ἔτσι, ἐπὶ κεφαλῆς ὀλοκλήρου σταυροφορίας πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἀναδιοργάνωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπιτυγχάνει, μὲ τὴν πολῦτιμον συμπαράστασιν τῶν μελῶν τῆς Δημογεροντίας καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, νὰ ἐπιφέρῃ ριζικὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον προσαρμόζει πρὸς τὸ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἰσχύον.

Ἀναλαμβάνει, παραλλήλως, τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος

των θρησκευτικῶν εἰς τὰ δύο Παρθεναγωγεῖα τῆς πόλεως, τὸ «Κεντρικόν» καὶ τὸ «Ὀμήρειον».

Ἡ εὐεργετικὴ δρᾶσις του ἐπεκτείνεται πρὸς ὅλους τοὺς τομεῖς τῶν ἀρμοδιοτήτων τῆς Μητροπόλεως Σμύρνης. Πρὸς τὸν κοινωνικὸν καὶ τὸν φιλανθρωπικὸν τομέα, ὅπου θὰ καταγάγη θριάμβους. Τὰ Φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα τῆς πόλεως ἀναδιοργανοῦνται ριζικῶς καὶ ἐπεκτείνουν τὴν δρᾶσιν των εἰς νέους ὀρίζοντας.

Ἡ ἄσκησις τῆς φιλανθρωπίας εἶναι κλίσις - ἔφεσις ἡ ὁποία ἐξεδηλώθη ὅταν ἀκόμη ἦτο μικρὸ παιδί. Ἀπὸ τότε ἔδιδεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, πτωχὸς καὶ αὐτός, ὅ,τι ἠδύνατο νὰ ἐξοικονομήσῃ. Καὶ ἡ ἔφεσις του αὐτὴ μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἐμέστωσε καὶ ἄλλο, ὥστε ἡ εὐεργεσία ἐγένεν ἓνα ἀπὸ τὰ πλέον σοβαρὰ γνωρίσματά του.

Καὶ ἐὰν περιωρίζετο μόνον εἰς τοὺς δύο τομεῖς δραστηριότητος, τὸν ἐκκλησιαστικὸν - κοινωνικὸν καὶ τὸν ἐκπαιδευτικόν, οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος Ἰάκωβος δὲν ἐκοπίαζε καὶ δὲν προσέφερεν ἀρκετά. Διότι τὸ μέγεθος τῆς ἐργασίας του αὐτῆς ἦτο τόσον μεγάλο ὥστε δὲν θὰ ἐπῆρκουν δύο καὶ τρεῖς ἄνθρωποι.

Ἐκεῖνος, ὅμως, δὲν ἐθεώρησεν ὅτι εἰργάζετο ὅσον ἐπεβάλλετο καὶ ὅτι προσέφερεν ὅ,τι ἔπρεπε. Καὶ πράγματι δὲν ἠσθάνετο κούρασιν. Ἡ ἐργασία, ἡ βαρεῖα ἐργασία ἀντὶ νὰ τὸν καταβάλλῃ, ἀντὶ νὰ τοῦ μειώνη τὴν ἔφεσιν πρὸς δρᾶσιν, τοῦ ἐξῆπτεν, ἀντιθέτως, τὴν διάθεσιν πρὸς ἔτι μεγαλυτέραν δραστηριότητα.

Ὁ Μητροπολίτης Ἰάκωβος ἔχει ἐκ φύσεως ἀτσάλινην ἀντοχήν. Εἰς τὴν σημερινὴν ἡλικίαν του ἐργάζεται ὅσον καὶ ἓνας νέος ἄνθρωπος φύσει ἐργατικός! Εἶναι διαρκῶς πολυάσχολος καὶ ἀεικίνητος, ὅταν δὲ ἀργὰ τὸ ἔσπéρας τὸν συναντήσετε εἰς τὸν «Πύργον» του, θὰ τὸν βρῆτε φρεσκότατον καὶ χωρὶς οὐδὲν ἴχνος κοπώσεως εἰς τὸ πρόσωπόν του, ὡσὰν νὰ ἀνεπαύετο ὀλόκληρον τὴν ἡμέραν. Ἐν τούτοις, οὔτε μίαν ὥραν τῆς ἡμέρας του διῆλθε χωρὶς σοβαρὰν καὶ ἔντονον ἀπασχόλησιν.

Πῶς ἢμπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ τὸ φαινόμενον αὐτό; Πῶς ἄλλως εἰμὴ ὅτι ἡ ἐργασία καὶ ἡ δημιουργικὴ δρᾶσις τὸν θρέφουν καὶ τοῦ ἀνανεώνουν τὰς δυνάμεις! Διότι δὲν ἐξηγεῖται ἄλλως ἡ σημερινὴ ζωντάνια ποὺ παρουσιάζει ἔπειτα ἀπὸ ἓνα τόσον φοβερὸν φόρτον ἐργασίας, εἰς τὸν ὁποῖον καθημερινῶς ὑποβάλλεται.

Ἀλλά, καὶ ἄλλο ἐρώτημα ἀνακύπτει ἀμέσως: Ποῖον ἦτο τὸ γενεσιουργὸν αἴτιον, ἀπὸ ποῖαν ἀστείρευτον πηγὴν δυνάμεως ἀνέβρυσεν ἡ πρωτοφανὴς δι' ἓνα κατώτερον κληρικὸν δραστηριότης, τὴν ὁποῖαν ἀνέπτυξεν εἰς τὴν Σμύρνην ὁ Ἀρχιδιάκονος Ἰάκωβος καὶ ἡ ὁποία τὸν ἐπέβαλε ταχύτατα εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀνωτάτης ἡγε-

σίας τῆς Ἐκκλησίας, τῶν προκρίτων καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Σμύρνης;

Ἐκεῖνοι ποὺ τὸν ἐγνώρισαν βαθύτερον, ὅπως ὁ κ. Ἄντ. Ἀθηνογένης δίδουν αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν: ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι μία ἐντελῶς ξεχωριστὴ φύσις, ἡ ὁποία ἔχει πλασθῆ διὰ τὴν δρᾶ καὶ τὴν δημιουργίαν χωρὶς διακοπὴν, ὅτι, ὅταν κατακτήσῃ μίαν ἐπιτυχίαν, προχωρεῖ ἀμέσως διὰ μίαν ἄλλην, διότι ἡ ἀδράνεια εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς τῆς προσωπικῆς εὐτυχίας του.

Ἐνα ἄτομον, ὅμως, μὲ τὸ σπάνιον αὐτὸ φυσικὸν προσὸν θὰ ἤμποροῦσεν νὰ καταστρέψῃ καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν κόσμον, ἐὰν ἀφήνετο νὰ δρᾶ χωρὶς ἠθικὴν χαλιναγώγησιν. Ἡ φύσις, εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Μητροπολίτου Ἰακώβου ἀπέδειξε τὴν ἄπειρον σοφίαν της. Τὸν ἐξώπλισε μὲ τὸν τελειότερον καὶ ὑγιέστερον ἠθικὸν κόσμον, μὲ τὰς ἀρετὰς τῆς ἀνωτέρας φιλοπατρίας, μὲ τὴν πλέον φανατικὴν ἀγάπην πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἔτσι, ἡ ἀσυνήθιστη δραστηριότης του ἀπέβη εὐλογία Θεοῦ διὰ τὴν πατρίδα του καὶ διὰ τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

Τὸ πεδίον δράσεως, εἰς τὸ ὁποῖον κυριολεκτικῶς ἐμεγαλοῦργησεν ἡ ὑψηλὴ μεγαλοφυΐα του καὶ ἡ δραστηριότης του, οἱ δὲ καρποὶ τοῦ μόχθου του ὑπῆρξαν ἐξαιρετικῶς πλούσιοι, ἦτο ὁ ἐθνικὸς καὶ κοινωνικὸς τομεύς, ὅστις ἰδιαιτέρως τὸν εἴλκυεν καὶ τὸν ἐνεθουσίαζεν.

Καὶ ἠνοίγετο πελώριον στάδιον δημιουργικῆς ἐργασίας εἰς τὴν Σμύρνην, ἀπὸ ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως πάντοτε, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἐφθασεν ἐκεῖ ὁ Διάκονος Ἰακώβος.

Εἰς προηγουμένας σελίδας ἐσημειώσαμεν ὅτι, λόγῳ τῆς ἀσθενείας καὶ τοῦ γήρατος τοῦ Μητροπολίτου Βασιλείου, τὰ πάντα εἶχον παραλύσει καὶ ἰδίως ἡ ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ κίνησις. Τοῦτο, ὅμως, ἦτο τὸ ὀλιγώτερον. Ἄλλοι λόγοι πολὺ σοβαρότεροι καθίστων τότε τὴν θέσιν τοῦ Ἑλληνορθοδόξου πληθυσμοῦ τῆς Σμύρνης ἔτι δυσκολωτέραν. Ἐπέκειτο ἡ πλήρης ἐπικράτησις τῶν Νεοτούρκων ἔναντι τοῦ Σουλτανικοῦ καθεστώτος καὶ οἱ διαθέτοντες ὀλίγον κοινὸν νοῦν διέβλεπον τὰ δεινὰ, τὰ ὁποῖα ἀνέμενον τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ τὸ νέον τουρκικὸν καθεστῶς.

Ἐπομένως, ἄμεσος καὶ ἐπιτακτικὴ ὑφίστατο ἡ ἀνάγκη ἐντατικῆς ἐργασίας εἰς τὸν ἐθνικὸν τομέα, ὥστε τὰ ἐν ὄψει γεγονότα ν' ἀντιμετωπισθοῦν ὅσον ἦτο δυνατὸν καλύτερον καὶ ἐπωφελέστερον.

Τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ ψυχὴ καὶ ἰθύνων νοῦς ἀπέβη ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος Ἰακώβος. Ἀπὸ τὴν Μητρόπολιν, μὲ αὐτὸν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, κατηυθύνετο ἕνας τεράστιος ὀργανισμὸς — δημιούργημα ἰδικόν του—ὁ ὁποῖος ἐκάλυπτε καὶ ἐξυπηρέτει κατὰ θαυμαστὸν τρόπον.